Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 136 (14156) | 1973 оной июниин 12, вторник | Сэн 2 мүнгэн

АЛДАРТА ОЙН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

КПСС-эй Центральна Комитедтэ

Таряа хуряалгада, орооһо болон газар таряалангай бусад продуктнуудые тушааха хэрэгтэ һайнаар бэлдэхэ, эмхитэйгээр үнгэргэхэ уряатайгаар ороной бүхы механизаторнуудта Украинын ССР-эй комбайнернуудай бэшэгые КПСС-эй ЦК һайшааба.

Колхоз, совхозуудта энэ бэшэгые зүбшэн хэлсэлгэ эмхидхэхыень, таряа хуряалгые эмхитэйгээр, һайн шанартайгаар үнгэргэхэ тодорхой хэмжээнүүдые хараалаад, бэелүүлхыень союзна республикануудай компартинуудай ЦК-нуудта, КПСС-эй крайкомууд болон обкомуудта даалгагдаа. Украинын механизаторнуудай хараалһан тиимэ хэмжээнүүдые хаа хаанагүй бодотоор бэелүүлгэ таряа хуряалгын болзорые хороохо хэрэгтэ, гээлтэ хоролтые тон бага болгоһоной ашаар орооһо ехээр хуряан абалгада арадай ажахын ехэ ашагтай байжа болохо гэжэ хараадаа абаха хэрэгтэй.

ОРООҺО ТАРЯАГАА ТҮРГЭНӨӨР, ГЭЭЛТЭГҮЙГӨӨР ХУРЯАЯ!

Ороной бүхы механизаторнуудта Украинын ССР-эй комбайнернуудай бэшэг

Хүндэтэ нүхэдүүд!

КПСС-эй XXIV съездын ндхэбэринүүдые, түсэбтэ бан жэлэй даалгабаринуу е дүүргэхын тула совет хү уд патриотическа ехэ дэб лтэйгээр ажаллажа бай. Коммунис. партиин, тэрэ й Центральна Комитедэй элбэри доро манай оро туйлаһан асари ехэ ам лта шэнэ хүсэ нэмээнэ.

Олонациональна социалис оронойнгоо хүсэ шада бэхижүүлхэ хэрэгтэ шэн ьяата ажалаараа хубитаяа улжа байһандаа бидэнэр гралтайбди. Урдамнай та шанай эгээн шухала үе — а хуряалга хүлеэнхэй. мэһээ хуряалгын үедэ хэр оролдосотойгоор, хэр бэез нгеэр хүдэлнэбибди, тэ һээл ургасын хуби заяан, ээ жэлэй, түсэбтэ бүхы ан жэлэй түсэб болон гануудай дүүргэлтэ дул аха байна.

Партиин, ороной үмэнэ үн харюусалгаяа мэдэржэ һан ушар иимэ бэшэгтэй Танда хандажа, түсэб он хэрэгүүд тухайгаа һа а андалдажа, ерэхэеэ һан хуряалгые хайшан һайнаар үнгэргэхэ ту зүбшэлдэхыемнай бидэ е, Украинын комбайнер дые, республикын меха торнуудай миллион ша армиин түлөөлэгшэдые аба гээшэ.

Түсэбтэ табан жэлэй гур хи жэлдэ Украинын хү эй ажалшад ехэ зорилго гэжэ байна. КПСС-эй гай, СССР-эй Министр дэй Соведэй, ВЦСПС-эй, КСМ-эй ЦК-гай уряагаар убликын таряашад нодарай таряашадай иотическа үүсхэлые ха аар дэмжэжэ, бүхэсоюз социалис мүрысөөндэ итэйгээр оролсоод, 3 ондо дээшэлүүлэгдэ уялга даажа абаа. Иимэ лго дүүргэхэ гэжэ ха агдаа һэн: 40 миллион һоо ехэ орооһо таряа уулха, тарилгын гектар һөө 25—26 центнер о, 18,2 центнер наран , 295—300 центнер саа й свекло абаха, хартааб овощ, тэжээлэй бусад малнуудые бүри ехээр уулан абаха. Абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхын тула колхозниигууд, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, партийна организацинуудай хүтэлбэри доро бүхы хүсэл оролдолгоёо гаргана.

Таряа хуряалга — орооһо тарян бусад продуктнуудые ехээр абадаг, бэлэдхэдэг болохын түлөө тэмсэлэй түгэсхэхы шата мүн. Энэ хэрэгтэ хүдөөгэй механизаторнууд шиидхэхы хубитаяа оруулха уялгатай. Зүгөөр комбайнернуудай, трактористнуудай, шофернуудай үүргэ ба уялгань онсо ехэ юм. Ушар юуб гэхэдэ, хуряалгын үедэ ургуулагдаһан тарянай хуби заяан бүхыдөө тэдэнэй гарта ха юм.

Коммунис партиин, Советскэ правительствын эсэшэ сусашагүй анхарал оролдолгын ашаар һүүлэй жэлнүүдэй туршада колхоз, совхозуудай техническэ зэбсэгжэлгэнь горитойхоноор ургаа. «1973 ондо таряа хуряалгые, хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэхэ хэрэгые хангаха талаар хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол таряа хуряалгые эрхим һайнаар үнгэргэхын тула таряашадые бүхы юумээр хангаха шухала гэһэн бодомжоор нэбтэрэнхэй.

Парти, правительствын энэ анхарал оролдолгодо харюу болгон, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд, нэн түрүүн бидэнэр, механизаторнууд, хуряалгые бүхы зэбсэгээрээ угтаха ёһотойбди. Энэ хүдэлмэриин амжалта болбол хуряалгын бүхы техникые, транспортна зэбсэгүүдые саг соонь, һайн шанартайгаар бэлдэһэнһээ, механизаторнуудай кадрнуудаар ажахынуудай хангагдасаһаа, тэдэнэй мэргэжэлһээ дулдыдаха байна. Мүнөө хуряалгын бүхы техникын заһабари дүүрэжэ байнхай. Энэ жэлдэ Украинада 90 мянга шахуу трактористнууд - машинистнүүд, комбайнернууд, 25 мянганһаа олон шофёр нэмэжэ бэлэдхэгдээ. Хуряалгын эхилхэдэ колхоз, совхозуудта таряа хуряалгын 10 комбайн, тиимэ тооной трактор бүхэндэ 16 комбайнер, 15 тракторист хүртэхэ байна. Хүдөөгэй 200 мянганһаа олон механизаторнууд ажалһаа һамшангүй курсануудта ябажа, мэргэжэлээ дээшэлүүлээ. Мүнөө тракторист - машинистнүүдэй хахадһаа олонхинь 1-дэхи, 2-дохи классай мэргэжэлтэй юм. Хуряалгын үедэ арадай ажахын бусад һалбаринуудай механизаторнууд хүдөөдэ шадал зэргынгээ туһаламжа хүргэхэ юм.

Хуряалгада бэлэдхэхэдээ, бидэнэр ургасын гээлтые усадхалгада онсо анхарал хандуулнабди. Комбайнер дүрбэлжэн метр газар дээрэ нэгэл хоолос унагаабал — гектарай пүүд орооһо дутуу абаха байна. Манайда тиимэ гектарнууд олон миллион гээшэ. Тиимэһээ манай уряа иимэ: **«Нэгэшье хоолос, нэгэшье орооһо поле дээрэ үлөөхэгүй!».** Николаевска Кировоградска болон бусад областьнуудай механизаторнуудай олон жэлэй дүршэлэй үндэһөөр, хуряалгын машинануудта нэмэлтэ түхеэрэлгэнүүд тодхогдоно. Тэдэнэй туһаламжаар орооһо таряанай гээгдэхэ бүхы ушарнууд усадхагдаха. Ажахы бүхэндэ тусхай комиссинууд хуряалгада техникын бэлэн болоһоной шанарые шалгана. Хуряалгын агрегадууд орооһо гээхэ ябадалые сараха шухала түхеэрэлгэнүүдээр түхеэрэгдэһэн байгаал һаа, тушаан абтажа, ажалда ябуулагдаха байна. Иимэ ушарта машинада «Д-73» (1973 оной хуряалгада ябуулагдаха) гэһэн тэмдэг табигдана.

Комбайн болон жатканууд таряанай гарасые хараада абан, бэлэдхэгдэнэ. Хэбтэһэн таряае хуряахын тула тэдэниие ургаса бодхоохо түхеэрэлгөөр, эксцентриковэ мотовилаар гү, али юрын мотовилай лопастьнуудта тармуур хэгдэнэ, илгаха түхеэрэлгэнүүдые табинабди. Набтар ургаса хуряахын тула жаткада щит тодхонобди. Мотовилай лопастьнуудые елэгэр болгожо үгэнэбди; хэрэгтэй болоходонь сабшадаг аппарадые доошонь буулгажа үгэхэбди.

Энэ жэлдэ орооһо таряанай ургэдхэгдэһэнтэй, тиигээд нэгэ машинада ехэ таряанай хүртэхэ байһантай дашарамдуулан, хуряалгын техникэ болон автотранспортнуудые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха ябадал онсо удхатай шанартай болонхой. **Комбайн, жатка, автомобиль, прицеп болон бусад техническэ зэбсэгүүдэй бүтээсэ дээшэлүүлгэдэ туһалдаг бүхы шэнэ аргануудые бүри үргэнөөр хэрэглэхэ гэжэ шиидээбди.** Нэн түрүүн эндэ хуряалгые эмхидхэлгэ тухай хэлэгдэнэ. Имагтал энээнһээл техникые ашаглалга гол түлэб дулдыдаха байна. Мүнөө жэл манайда хуряалгые поточно аргаар үнгэргэхэ хэрэг бүри ехээр дэлгэрхэ юм. Тиимэ арга 5 миллион гектарһаа ехэ талмай дээрэ хэрэглэгдэхэ байна. «Комбайн-автомобиль — тоог — элеватор» гэһэн конвейер хуряалга болон орооһо тушаалгые түргэдхэхэһээ гадна, ерэхэ ургаса доро элдүүрилхын тула полиие тэрэ дарыдань сүлөөлхэ арга боломжо олгожо үгэнэ. Бүхы комбайнууд, жатканууд бүхэли үдэрэй туршада хүдэлхэ юм, зүгөөр тэдээндэ ехэ талмай хүртэхэ байбалнь, һүниндөөшье хүдэлгэгдэхэ байна. Хуряалгын агрегадууд бүхы ушарта гэрэлээр заатагүй хангагдаха.

Мүнөө жэл таряа хуряалгые имагтал туршагдаһан аргаар — групповой аргаар хуряахабди. Тэрэнэй ашата туһань бүгэдэндэ мэдээжэ. Энээнтэй хамта, хаа хаанагүй хамтаруулагдаһан бригаданууд байгуулагдана, тэндэ комбайнернууд болон шофернууд нэгэ коллектив болон ажаллаха. Орооһо тушаан абадаг пунктнууд болон тоогуудтай барисаатайгаар эмхидхэгдэһэн тэдэнэй ажал хуряалгые, таряа тушаалгые түргэдхэхэ хэрэгтэ туһална. **Автомобилистнүүд часай графигые юрынхиһөө үргэнөөр хэрэглэхэ гэжэ түсэблэнэ. Мүн орооһо зөөхэдөө автопоезднууд болон челночно арга хэрэглэгдэхэ байна. Тиихэдэнь автопаркын машинануудаар ашаа зөөхэ хэмжээн горитойхоноор ехэ болоно.** Зунай хуряалгада бүхы хабаадагшадые материальна болон моральна талаар урмашуулгын хэмжээнүүд тогтоогдоо.

Мүнөө нүүдэл мастерскойнууд, техническэ хангалгын агрегадууд, автозаправщигууд юрынхиһөө олоор поли дээрэ гараха, тиихэдэ «Сельхозтехникын» мастерскойнууд хуряалгын үедэ түхэрэен сүүдхэ соо хүдэлхэ. Колхоз, совхозууд поли дээрэ халуун эдеэ бэлдэхэ, кооператорнууд шухала хэрэгтэй продуктнуудые, үргэн хэрэглэлэй эд бараа абаашажа байха юм.

Хуряалгые богони болзорто, гээлтэгүйгөөр үнгэргэхын түлөө онсо харюусаха бидэнэр, комбайнернуудта, даалгагдана гэжэ дабтан хэлэнэбди. **Техникые эгээн ехэ бүтээсэтэйгээр, хуряалгын сэлмэг үдэрэй час бүхэниие хэрэглэн ашаглахаар, ургуулагдаһан ургасаяа һүүлшын хоолос, орооһон хүрэтэр суглуулжа абахаар хүдэлхэ гэжэ бидэнэр шиидээбди.**

Украинада хүдөөгэй механизаторнуудай гайхамшагта кадрнууд, тэрэ тоодо комбайнернууд ургаа. Социалис Ажалай хоёр дахин Герой М. А. Брагын нэрэ бүхы орон доторнай мэдээжэ. Тэрэ 35 жэлһээ дээшэ Херсонско областиин поли дээрэ талын онгосые жолоодожо ябана. Нёдондо жэл Марк Андронович 539 гектар талмай дээрэһээ таряа хуряажа, 11640 центнер орооһо сохижо абаа. Дунда зэргээр халаан соогоо 23 гектар таряа хуряагаа. М. А. Брага һайн мэргэжэлтэ байхаһаа гадна, залуушуулые һайнаар хүмүүжүүлэгшэ юм. Һүүлэй жэлнүүдэй туршада мянга гаран хүниие трактористын, комбайнерай мэргэжэлдэ һургаа.

Хмельницкэ областиин Винковецкэ районой Горькиин нэрэмжэтэ колхоздо Социалис Ажалай Герой Ф. В. Кулик ажалладаг. Нёдондо жэл Федор Владимирович 400-һаа дээшэ гектарай орооһото ургамал хадажа, 12 мянга шахуу центнер орооһо хуряажа абаа. Винницкэ областиин Крыжопольско районой Ждановай нэрэмжэтэ колхозһоо В. Н. Никифоров, Одесскэ областиин Белградска районой «Искра» колхозһоо В. И. Николаев, Черниговскэ областиин Прилукска районой «Правда» колхозһоо М. М. Горбач, Волынска областиин Владимиро-Волынска районой «Комсомолец» колхозһоо Ю. С. Полищук, Кировоградска областиин Бобринецкэ районой Суворовой нэрэмжэтэ колхозһоо М. Л. Клинкул, Николаевска областиин «Авангард» совхозһоо А. П. Покотилов болон бусад олон нүхэд 1000, 1000-һаа дээшэ тонно орооһо суглуулжа абаа. Манай олон мянган нүхэд жэлһээ жэлдэ шэн габьяата ажалай үльгэр жэшээ харуулна.

Олон комбайнернууд өөһэдынгөө ажахынуудта хуряалгаяа түгэсхөөд, хуряалгын хүдэлмэриин орой эхилдэг ороной зүүн районуудта жэл бүри ошожо, туһа хүргэдэг байна. Казахстанай таряашад манай нүхэдые илангаяа һайнаар мэдэдэг. Украинын механизаторнууд мүнөөшье жэлдэ зүүн районуудай хуряалгада комбайнуудтайгаа ошохо юм. Тиихын тула бидэнэр нэн түрүүн нютагай хуряалгые түргөөр дүүргэхэ зэргэтэйбди.

Ехэ арга боломжотой байһанаа хараадла абажа, мүн нэмэлтэ нөөсэ аргануудые хэрэглэжэ, бидэнэр иимэ уялга абанабди:

—ургамал бүхэнэй хуряалгаһаа хоёр долоон хоног урид бүхы хуряалгын техникые хүсэдөөр бэлэдхэжэ дүүргэхэ;

—комбайн, жатка, трактор, автомобиль болон бусад машина, механизмуудые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха, тиигэжэ хоолосто ургамалнуудые 10—15 үдэрэй туршада хуряаха, мүн хүдөө ажахын бусад ургамалнуудые богони болзорой туршада хуряахабди;

—хуряалгын шанар тушаа онсо анхархабди, орооһо таряанай жааханааршье гээгдэхэ ябадалые усадхахын тула комбайн, болон жаткануудай эбдэхэ ушарые түргөөр зайсуулжа байхабди;

—даалгагдаһан техникын хойноһоо оролдосотойгоор харууһалхабди, нефтепродукт болон запасной частьнуудые гамнахабди;

—ажалые хамгаалха, галай аюул сараха гуримые нариһаар сахихабди;

—колхоз, совхоз бүхэнэй түсэб-даалгабариие заатагүй дүүргэхэ, гүрэндэ орооһо таряа, мүн бусад продукци түсэбһөө дээгүүр горитойхоноор тушааха хэрэгтэ бүхы хүсэеэ элсүүлхэбди.

Хүндэтэ нүхэдүүд! Таряа хуряалгада, орооһо болон газар таряалангай бусад продуктнуудые тушаалгада жэшээтэ һайнаар бэлдэхэ, эмхитэйгээр үнгэргэхэ гээшэ манай нэрэ хүндын хэрэг. Эхэ ороной, партиин үмэнэхи манай патриотическа уялга мүн. Арадай ажахын энэ шухала зорилгые амжалтатайгаар дүүргэхын тула хүсэ шадалаа, эршэ, шадабаряа гамнахагүйбди.

УКРАИНЫН ССР-эй КОМБАЙНЕРНУУДАИ КОЛХОЗ, СОВХОЗ БОЛОН РАЙОНУУДТА БОЛОҺОН СУГЛААН ДЭЭРЭ ЭНЭ БЭШЭГ ЗҮБШЭН ХЭЛСЭГДЭЖЭ, БАТАЛАН АБТАА.

ШЭНЭ ГАЗАРТА ШЭНЭ АМЖАЛТА

Аймагай суута малшад Социалис Ажалай Герой Намжалма Ламхановна, Бата-Далай Цыденович Гончиковтон гэр бүлөөрөө Хориин совхозой Баян-Голой отделени зөөжэ ерэһээр жэлһээ үлүү боложо байна. Ерэһэн дары тэдэнэр Хүйтэн-Булаг гэжэ газарта шэнэ байрэ түхеэржэ, шэнэ һүрэг эхэ хонидые тушаажа абаад, харууһалжа эхилээ һэн.

Шэнэ газар, шэнэ һүрэг. Бодожо үзэхэдэ гайтай ааб даа. Тэрэ мүртөө үнгэрһэн малай үбэлжэлгын хэһа хүндэ хүшэр байшоо. Теэд бэрхэ хонишод алибаа бэрхэшээлһээ тунхаряагүй. Бэлиг шадабариин, оролдолгын хүсэн ехэ, юундэшье диилдэшэгүй ха юм даа.

Малай үбэлжэлгын халуун хэһа, түл абалгын шахардуу үе дабагдаба. Ямаршье газарта, ямаршье сагта хонин бүхэн жэлдээ нэгэ түл үгэхэ ёһотой юм гэһэн үгын үнэн зүб байһые тэдэнэр дахинаа батадхаа. Мүнөө эдэ хоёр хонишод 460 эхэ хонидой зуун толгой бүхэнһөөнь дунда зэргээр 107 хурьга абаад, бүрин бүтэнөөр түлжүүлжэ байна. Иигэжэ тэдэнэр юһэдэхи табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы жэлдэ абаһан социалис уялгануудайнгаа нэгэ эгээл шухала зорилгыень хүсэндэнь хүргэбэ.

Мүнөө хонидой нооһо хайшалжа абаха баһа нэгэ харюусалгатай саг хүрэжэ ерээ. Һайн харууһанда байһан, хүсэ шадал шангатай хониднһоо нооһоншье баһал һайнаар абтаха байха. Хонишод һүрэг хонидойнгоо нооһыень саг соонь хайшалжа, нооһо абаха даабаряа заатагүй дүүргэхэ гэһэн эрмэлзэлтэй. Тиигэжэ түрэл республикынгаа мүндэлһөөр 50 жэлэй ойе баһа нэгэ амжалтата хэрэгээр угтаха зорилготой байһанаа элирхэйлнэ.

Г. ЯМПИЛОВ,
Хориин аймаг.

Зунай үедэ һү ехээр һааяа!

ГЭЭГДЭЛҺЭЭ ГАРАГДАА

Урда жэлнүүдтэ манай совхоз һү һаалга, тушаалгаар аймаг доторoо ходол гээгдэжэ, халтад гэхэдээл һара, квартал, хахад жэлэйнгээ түсэб дүүргэнгүй, бэрхэтэй байдалда ородог һэн.

Илангаяа һүүлэй үедэ племенной хүдэлмэриин һайнаар хэгдээгүй дээрэһээ үхэр малаймнай үүлтэр муу болоһон, һү багатай үнеэд гол түлэб фермэнүүдтэмнай байгаа. Тиигээдшье хонин һүрэг үсхэбэрилхэ тусхай шэглэлтэй ажахы болобобди гээд, үнеэдэйнгээ, үхэр малайнгаа тоо толгойе үсөөлжэ, ехэ алдуу хэһэн байгаабди. Хэнэйшье мэдэһээр, мяха, һү ехээр абахын тула үнеэд, гунжадые олон болгохо, тэдэнһээ тугал олоор абажа түлжүүлхэ хэрэгтэй ааб даа.

Эдэ бүгэдые хараада абажа, урзанда бидэ Московско областьһоо холмогорой хара эреэн үүлтэрэй 130 эмэ хашараг, хэдэн бухануудые худалдажа абаад асараа һэмди. Тиигэжэ Ородой-Адагта һү һаалиин шэнэ фермэ эмхидхээбди.

Шэнэ фермэмнай абаһаар лэ ашаг үрэеэ харуулжа эхилээ. Жэлэй үнгэрһэн таба һара соо эндэхи һаалишад 100 центнер һү һааха түсэбтэй аад, 560 центнер һү һаагаад байна. Түс фермэ ажахы соогоо түрүү ябадаг Ород нютагай фермые мүрысөөндэ ахижа ябана. Хоёр фермынгээ ана-мана мүрысэн, ехэ һү һааһанайнь ашаар совхоз гүрэндэ һү тушааха хахад жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь һара урид дүүргээ гэхэ гү, али июниин 1-дэ 2250 центнер һү бэлэдхэлэй пунктда тушаагаа. Энэ һарынгаа дүүрэтэр хахад жэлэй түсэбһөө гадуур үшөө 700 центнер һү гүрэндөө худалдаха зорилготойбди. Энэмнай Буряадай АССР-эй алдарта 50 жэлэй ойдо ажалшад, малшадаймнай ёһотой бэлэг болохо байна.

Ородой-Адагай фермэ мүнөө шэнэ тугаллаһан 100 гаран гунжадые һаажа, үдэрэй 9,6—9,7 центнер һү тушаана. Фермын түрүү һаалишад Татьяна Шацкая, Евдокия Лещенко гэгшэд үнгэрһэн таба һара соо шэнэ түрэһэн гунжан бүхэнһөө дунда зэргээр тус тустаа 1200—1300 килограмм һү һаанхай. Эдэнэр жэлэйнгээ социалис уялгые республикын ойн баярай үдэр болотор дүүргэхэ аргатай. Тиихэдэ май һарада Татьяна Шацкая үнеэн бүриһөө 255 килограмм һү һаажа, аймагай Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдээ.

Түс фермэдэ таба һара соо үнеэн бүриһөө 1080 килограмм һүн һаагдаа.

Һайн үүлтэрэй һүтэй гунжадтаа үбэлдөө зүб рационоор шэмэтэй тэжээл эдюулжэ, оролдосотойгоор харууһалһан, шадамараар һааһанай ашаар ородой-адагайхид һү ехээр абажа шадаа ха юм. Хабартаашье талха таряанай зүйл эһээжэ, худхажа эдюулээд, һайн хагдатай газарта малаа адуулжа, һү һааляа доошолуулнагүй. Мүнөө түрүүшын ногоондо үнеэдээ баһал һайса адуулжа, сагаан эдеэ дэлбэрүүлжэл байна.

Д. ДУГАРОВ,
Хэжэнгын аймагай «50 лет Октября» совхозой директор.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: энэ фермын холмогор үүлтэрэй гунжад бэлшээрдэ гаража ябана. Мал адуулагша Д-Д. Дандаров.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

«КОСМОС» ГЭЖЭ НАЙМАН ХЭМЭЛ ОДОН НИИДХҮҮЛЭГДЭБЭ

ТАСС-ай мэдээсэл

арые тойрон дабшадаг ос—564», «Космос— , «Космос—566», «Кос -567», «Космос—568», ос—569», «Космос— , «Космос—571» гэ хэмэл одод 1973 июниин 8-да Со Союзһаа табигдаба. шэглүүлэгшэ нэгэ ра найман хэмэл одон даа замдаа таргагдаһан байна. Замбуулинай зайда шэнжэлгэ үргэлжэлүүлхээр хараалагдаһан научна аппаратура хэмэл одонууд дээрэ тодхогдонхой.

Научна аппаратураһаа гадна, замыень тодо нариһаар шэнжэлхэ радио-түхеэрэлгэ, приборнууд ба научна аппаратурын хүдэлмэри тухай баримтануудые газарта дамжуулха радиотелеметрическэ түхеэрэлгэнүүд хэмэл одонууд дээрэ тодхогдон табигдаһан байна.

Хэмэл одонууд дээрэ тодхогдоһон аппаратура тэмгүй һайнаар хүдэлнэ. Абтаһан мэдээсэлнүүд залан хүтэлбэрилгын—тоолон тодорхойлолгын түбтэ шэнжэлэгдэжэ байнхай.

ЗҮБШЭЛЭЛГЫН ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮДЭЙ ДҮНГҮҮД

ЛЬСИНКИ. (ТАСС). гүй байдалай ба харилолбооной асуудалнуу ниитэ-европын зүб бэлэдхэл хэхэ, олон хабаадалгатай зүбшэ хөөрэлдөөнүүд хэдэн турша соо эндэ бо үүрэбэ. Европын 32 , мүн США-гай, Канатүлөөлэгшэд зүбшэлэл хөөрэлдөөнүүдтэ хабаа үдэлмэриин дүнгүүдээр синкидэхи зүбшэлэл өөрэлдөөнүүдэй түгэс зууршалгануудай» гэһэн т абтаһан байна.

тэ-европын зүблөөнэй эри эмхидхэхэ ба тэ зүблэхэ зүйл тухай уд энэ документ соо гданхай.

өөнэй зүблэхэ зүйл дурадхагдаа гэбэл:

Европын аюулгүй бай хабаатай асуудалнууд.

ономикын, эрдэм наутехникын һалбари , оршон тойронхи байгаали сахин хамгаалха талаар харилсаа холбоон .

3. Гуманитарна ба бусад һалбаринуудтахи харилсаа холбоон.

4. Зүблөөнэй һүүлээр саашанхи алхамууд.

Зүблөөн гурбан шатаар үнгэргэгдэхэ. Гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй хабаадалгатай зүблөөнэй түрүүшын шата июлиин 3-да Финляндиин нийслэл хото—Хельсинкидэ нээгдэхэ.

Зүблөөнэй Женевэдэ (Швейцари) нээгдэхэ хоёрдохи шатын хүдэлмэриин эхилхэ үдэрые гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүд элирхэйлхэ байна. Гурбадахи шатыень үнгэргэхэ болзор зүблөөнэй хоёрдохи шатада тодорхойлогдохо. Зүблөөнэй гурбадахи шатань дахин Хельсинкидэ үнгэргэгдэхөөр зууршалагдаа.

Европын бүхы гүрэнүүд, Америкын Холбоото Штадууд, Канада зүблөөнэй хүдэлмэридэ хабаадажа шадаха юм.

ООН-ой Генеральна секретарь К. Вальдхаймые хүндэтэ айлшан болгожо, зүблөө нээлгэдэ урихаар хараалагдана.

Жэээрэб татаһанай ёһоор, Германиин Демократическа Республикын гадаадын хэрэгүүдэй министр июлиин 3-най вторнитто Хельсинкидэ эхилһэн зүблөөнэй түрүүшын заседани дээрэ түрүүлэгшээр һууха байна. Зүблөөндэ хабаадагшад англи, испан, итальян, немец, ород, француз хэлэнүүд дээрэ хөөрэлдэхэ, үгэ хэлэхэ.

Хельсинкидэхи зүбшэлэлгын хөөрэлдөөнүүдэй амжалтатайгаар дүүрэһэндэнь, үргэн олонниитэ сэдьхэлээ ханги байһанаа элирхэйлнэ. Ниитэ-европын болохёо байгаа зүблөөн ганцал Европодо бэшэ, харин бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал аюулгүй байдал бэхижүүлхэ замда шухала алхам болохо гэжэ этигэн найдажа байһанаа мэдүүлнэд.

УРГАСА ХАРУУҺАЛГА ЭХИЛБЭ

Энэ жэлдэ ганданги хуурай уларилтай, газарай шииг нойтоор дутамаг байһаниие хараада абажа, манай ажахын кукурузашад энэ ургамалые тарихаһаа урда аргатайл һаань, таряалангаа уһалха гэжэ оролдоо.

Тиигэжэ бүхы арга боломжыень хэрэглэн, кукуруза тариха бүхы 600 гектар газарайнгаа заримыень уһалаа. Мүн 60 гектар куузику тариха газарынь баһал гол түлэб уһалагдаа.

Кукурузаяа тарижа дүүргэһээр лэ механизаторнууд Иван Антонов, Платон Степанов гэгшэд МТЗ түхэлэй тракторнуудтаа борной шагтагалаад, ургасын гарахаһаа урид буртаг үбһыень сэбэрлэбэ. Мүнөө бүхы газраа утааша, хүндэлөөшэнь борнойлжо дүүргээд ургасынь гаража эхилхэлээр дахин борнойлжо байнхай.

Үнинэй механизатор Фрол Рымарев 60 гектар куузикугай тарилгые даажа абаад, урэһыень таржа дүүргэмсэрээ газарыень борнойлжо байна.

Байгша ондо манай колхозой кукурузашад, куузику ургуулагшад бараг һайн ургаса абахын түлөө тарилга дүүргэһэн түрүүшын үдэрһөө эршэмтэйгээр хүдэлнэ.

Н. ЦЫРЕНДАШИЕВ,
Мухар Шэбэрэй аймагай «Знамя Ленина» колхозой түрүүлэгшэ.

МАСТЕР. ТЭРЭНЭЙ ҮҮРГЭ, УЯЛГА, ХАРЮУСАЛГА

«Үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ мастернуудай дүүргэхэ үүргэ тухай» асуудал зүбшэн хэлсэһэн мастернуудай хоёр үдэрэй зүблөөн үнгэргэгдөө гэжэ уншагшадтаа мэдээсэе һэмди. Партиин обкомой секретарь В. Г. Бирюков энэ асуудалаар элидхэл хээ. ЛВРЗ-гэй мастер И. Ф. Молоканов, Улаан-Үдын авиазаводой мастернуудай соведэй түрүүлэгшэ И. С. Андрущкевич, Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай мастер, Социалис Ажалай Герой К. И. Филиппова партиин Кабанскын райкомой секретарь Ю. Р. Дмитриев, Хандагатайн леспромхозой мастер П. В. Давыдова, Улаан-Удэ станциин локомотивна депогой мастер В. П. Сорокин, ЛВРЗ-гэй начальник А. С. Асеев, Улаан-Үдын хилээмэнэй комбинадай мастер В. П. Попова, прибор бүтээлгын заводой ахалагша мастер А. М. Садовский элидхэл тушаа үгэ хэлээ.

Мастернуудай зүбшэн хэлсэһэн асуудал тухай һанамжа дурадхалнууд, тэдэнэй зарим дүй дүршэл, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхын тула мастернуудай ажал ямараар эмхидхэхэ тухай тэдэнэй хэлэһэн үгэ болон тобшололнууд доро толилогдоһон материал соо хэлэгдэнэ. Энэ хуудаһа манай корреспондент С. Бардамова бэлдэбэ.

БҮХЫ ЮУМЭНДЭ ХАБААТАЙ ХҮН

Хүдэлмэришэдтэ зүбшэл заабари үгэгшэ, тэдэниие хүмүүжүүлэгшэ. Үнэн зүрхэнэй үгөөр, өөрынгөө жэшээгээр коллективээ дахуулжа ябаха үүргэһээ хүндэтэй юумэн үгы. Мастер эгээл иимэ хүн. Тэрэ хододоо хүдэлмэришэдэй дунда, тэдэнтэй сугтаа ажалладаг, тэдэнэй ажал эмхидхэгшэ, хүмүүжүүлэгшэ юм. Тиимэһээ мастер бүхы юумэнэй — үйлэдбэриин эмхидхэлэй, түсэбэй дүүргэлтын, коллективэйнгээ ажабайдалай, хүдэлмэришэдые хүмүүжүүлгын түлөө харюусана. Энээн тухай элидхэлшэ, үгэ хэлэгшэд онсо тэмдэглээ.

— Бидэнэй, мастернуудай, тушаал хүндэтэйшье, харюусалгатайшье. Мастерай эбтэй эетэй коллектив байгуулжа шадаа хада, ажал хэрэг урагшатай байдаг, — гэжэ Социалис Ажалай Герой К. И. Филиппова мэдүүлээд, мяха-консервын комбинадай коллективэй ажал хэрэг тухай хөөрэжэ үгөө. Хүдэлмэришэд республикынгаа 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгануудаа дүүргэжэ байна. Ажалай бүтээсэ 1973 ондо туйлаха хэмжээндэ хүргэгдэбэ. Хахад жэлэй даабариһаа гадуур 100 тонно колбаса хэжэ, республикынгаа һайндэрые угтахабди гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

Совет арад юһэдэхи табан жэлэй шиидхэхы гурба дугаар жэлэй даабари дүүргэжэ байна. Республикымнай промышленностиин, транспортын хүдэлмэрилэгшэд бүхы совет арадтаяа, республикынгаа бүхы ажалшадтай хамта табан жэлэй даабариие амжалтатайгаар дүүргэхэ гэжэ хүсэ шадалаа гарган ажаллана. Энээнэй ашаар табан жэлэй үнгэрһэн хоёр жэлэй хугасаада промышленна продукци үйлэдбэрилгэ 250 миллион түхэригөөр гэхэ гү, али 25 процентээр дээшэлээ. Тиихэдэ техническэ дэбжэлтэ туйлаха хэрэгтэ ехээр нүлөөлдэг һалбаринууд түргэн хурданаар хүгжэжэ байна. 1970 онойхитой сасуулхада машина бүтээлгын, металл болбосоруулгын промышленна үйлэдбэриин хэмжээн 41 процентээр, энергетикын — 17 процентээр, барилгын материалнуудай — 14 процентээр, хүнгэн промышленностиин — 27 процентээр, эдеэ хоолой промышленностиин хэмжээн 16 процентээр дээшэлээ.

Үйлэдбэриие нарижуулан һайжаруулха, ашаг үрыень дээшэлүүлхэ, наука болон техникын туйлалтануудые үйлэдбэридэ түргэнөөр нэбтэрүүлхэ, түрүү дүй дүршэл халан абалсаха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдадаг болоо. Республикымнай предприятинуудта бүтээсэ ехэтэй шэнэ техникэ, поточно болон конвейерэ лининүүд, автомат оньһон тодхогдожо байна. Үргэлжэдөө оньһожоруулагдамал үйлэдбэритэй 5 цех, 31 участок эмхидхэгдээ.

Шэнэ, түрүү онол арга үйлэдбэридэ үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэнэ. Детальнууд электрофизическэ, электрохимическэ аргаар болбосоруулагдана, шэнэ материал хэрэглэгдэнэ. Олон предприяти, научно-шэнжэлгын институдууд болон проектно-конструкторско бюронуудтай холбоо барисаа байгуулжа, үйлэдбэриеэ техническэ талаарнь шэнээр зэбсэгжүүлхэ, үйлэдбэриин эмхидхэл болон хүтэлбэрилгэ нарижуулха асуудалнуудые шиидхэдэг болоо. Эдэ бүгэдын ашаар технико-экономическа талаараа һайн үрэ дүн туйлагдажа, ехэ продукци бүтээгдэжэ байна.

Мастернууд үйлэдбэриин участогуудые даажа, партиин XXIV съездын шиидхэбэриие бодото дээрэнь бэелүүлхэ, табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ хэрэгтэ коллективүүдээ элсүүлэн эмхидхэжэ ябана.

Республикымнай олон мастернууд урлан нарижуулгын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг болоо. Авиазаводой мастер Санжей Шарапович Гармаев залуушуулые хүмүүжүүлэгшэ, зүбшэл заабари үгэгшэ гэжэ һайн мэдээжэ болоһхой. Тэрэ «РСФСР-эй габьяата урлан нарижуулагша» гэһэн нэрэ зэргэдэ республика дотороо эгээл түрүүлэн хүртэгшэдэй нэгэн юм. Тимлюйн асбоцементнэ зүйлнүүдэй заводой мастер Н. А. Коношонкин, ЛВРЗ-гэй ахалагша мастер С. С. Фещук, локомотивна депогой мастер П. В. Таракановский, шэлэй заводой мастер Цыден-Дамба Доржиев болон бусад мастернуудай үнэтэ олон дурадхалнууд үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ, экономическа ехэ ашаг үрэ абтаа.

Дүй дүршэлтэй, һайн бэлэдхэлтэй мастернуудай техническэ орёо асуудалнуудые шиидхэнэ, техникэ, технологи нарижуулха, продукциин шанар һайжаруулха, элдэб гаргаша бага болгохо арга зам бэдэрэн хэрэглэнэ. Жэшээлхэдэ, ЛВРЗ-тэй локомотив-хабсаралгын цехэй ахалагша мастер В. В. Нижников, мастер Б. Я. Фомин электровоз заһабарилгада шэнэ арга хэрэглэхэ дурадхал оруулаад, 11 мянган түхэригэй экономическа ашаг үрэ абаха арга олгоо. Иигэжэ тэдэнэр 1972 ондо абаһан социалис уялгануудаа гурба дахин үлүүлэн дүүргэһэн байна.

Нарин сэмбын фабрикын мастернууд Ч. Н. Абрамов, Н. Д. Гылыков «Северянка» гэжэ нэрлэгдэһэн бүд шэрдэхэ, гоё һайхан болгохо шэнэ технологи зохёогоо. Авиазаводой залуу мастер М. П. Палеев нёдондо урлан нарижуулгын 8 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлжэ, жэлдээ абадаг салин хүлһэсэ гурба дахин харюулха алмалта хээ. Улаан-Үдын локомотивна депогой инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд мастернуудай сэхэ хабаадалгатайгаар электровозуудые заһабарилха шэнэ гурим хэрэглэжэ эхилээ.

Республикымнай олонхи предприятинуудай мастернууд даажа абаһан үйлэдбэреэ эмхидхэн хүтэлбэрилхэтэй хамта хүдэлмэришэдые хүмүүжүүлхэ ехэ үүргэ дүүргэнэ. Олон мастернууд партийна эхин организациин секретаряар, партийна комитет болон бюронуудай гэшүүнээр һунгагданхай. Пропагандист, агитатор, политинформатор гэһэн даабаритай мастернууд үсөөн бэшэ. Тэдэнэр предприятинуудай үйлэдбэриин саг үргэлжын зүблөөнүүдтэ эдэбхитэйгээр хабаадагшад юм. Жэшээлхэдэ, «Забайкаллес» комбинадай предприятинуудай 13 мастер нютагай Совет дүүдэй депутадууд, 12-ынь партийна бюрогой, 15-ниинь хүдэлмэришэдэй комитедэй гэшүүд, 135-ниинь агитатор, пропагандистаар хүдэлнэ.

Хүдэлмэришэн ангиин залуу халаание бэлдэхэ хэрэгтэ профтехническэ һуралсалай мастернууд ехэ үүргэ дүүргэдэг. Тэдэнэй хүмүүжүүлһэн, ажалай үргэн харгыда гаргаһан залуушуулай олонхинь хүдэлмэришэн гэһэн нэрэ зэргэеэ дээрэ үргэн ябана. Мүн профтехническэ һуралсал дүүргээд, завод, фабрикануудай үйлэдбэриин ёһотой командирнууд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд болотороо ургаһан хүнүүд яһала олон. Мяха-консервын комбинадай мастер, Социалис Ажалай Герой К. И. Филиппова, ЛВРЗ-гэй дизельнэ цехэй начальник, Социалис Ажалай Герой А. Н. Оширов, тус цехэй парторганизациин секретарь, Ленинэй орденто Р. К. Торонов болон бусад түрүүшүүлые тэдэнэй дундаһаа нэрлэмээр.

Үйлэдбэриин ямаршье асуудал абахада, мастерай хабаададаггүй юумэн үгы. Ажал хэрэгээ һайнаар мэдэдэг, хүдэлмэришэдтэй үгэеэ ойлголсон ажалладаг, эдэбхи үүсхэл гаргадаг мастернуудай даадаг участогууд урдахи зорилгоёо урагшатайгаар бэелүүлнэ. Үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ коллективүүдээ эмхидхэн жагсаажа ябадаг мастернуудые нэрлэхэ болоо һаа, олон байха.

Республикымнай промышленность, транспортда шиидхэгдэхэ ёһотой, мүн мастернуудай анхарха асуудалнууд үшөөл олон. Гурэнэй түсэб, абаһан социалис уялгануудаа дүүргэдэггүй предприятинууд бии. 51 предприяти гү, али бүхы предприятинуудай 26 процентнь ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабаряа дүүргэнэгүй. Жэлэй 4 һарын хугасаада түсэбөө дүүргээгүй предприятинууд 4 миллион түхэригэй промышленна продукци дутуу худалдаһан байна. Үйлэдбэриин гол фонднууд ашагтай һайнаар хэрэглэгдэнэгүй. Эдэ, мүн ондоо зарим асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэ мастернуудай дүүргэхэ үүргэ тон ехэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Клюевскэ леспромхозой мастер Борис Григорьевич Шебров Захааминай аймбыт-комбинадай мастер, Ажалай Улаан Туг орденой кавалер Дора Цыденовна Цыбикова зүблөөнэй забһарлалгын үедэ.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

МАСТЕР БА СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨН

Үйлэдбэриин ашаг үрые бүхы аргаар дээшэлүүлхэ асуудалда мүнөө үеын социалис мүрысөөн зорюулагданхай. 1973 оной мүрысөөндэ хабаадагшадай анхарал эли тодо зорилгодо хандуулагдана. Тэрэнь бага гаргашатайгаар һайн шанартай продукци ехээр бүтээн гаргаха гэһэн болоно.

Научно-техническэ дэбжэлтэ түргэдхэхэ хэрэг инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдһөө, үйлэдбэриин мастернуудһаа ехээр дулдыдана. Тусхай бэлэдхэлтэй, үйлэдбэри дээрэ ажалладаг эдэ мэргэжэлтэд техническэ дэбжэлтын арга зам һайн мэдэхэ ёһотой болоно. Мүн тэдэнэр даажа байгаа коллективүүдэйнгээ эдэбхи үүсхэл бадаруулан хүгжөөхэ, энэ асуудал шиидхэлгэдэ зорюулжа шадаха юм. Тиимэһээ манай парти, совет правительство инженер, техник, үйлэдбэриин мастер бүхэнэй үүргэ, харюусалга дээшэлүүлхэ эрилтэ табина.

Олонхи предприятинуудай мастернууд партийна организацинуудай хүтэлбэри доро, профсоюзай эдэбхитэй туһаламжаар үйлэдбэриин участогуудай, халаануудай хүдэлмэришэдэй дунда социалис мүрысөө хүгжөөн дэлгэрүүлнэ. Партиин XXIV съездые, СССР-эй 50 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй үедэ шэнэ үүсхэл гаргагдажа, дэмжэгдэжэ байгаа. Эдэ бүгэдэ хүдэлмэришэдэй ажалай болон политическэ эдэбхи үүсхэлые бодотоор гэршэлэн харуулаа. Имэ үүсхэлнүүд мүрысөөе партиин экономическа политикын гол шэглэлдэ зорюулан эмхидхэхэ, нягта холбоотойгоор дэлгэрүүлхэ, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ зорюулха арга хангана, тиимэһээ тон ехэ удха шанартай байна.

Һүүлэй үедэ мүндэлһэн зарим үүсхэлнүүд тухай дэлгэрэнгы хөөрэлдөөн зүблөөн дээрэ болоо. Мастернууд Улаан-Үдын зарим предприятинуудаар ябажа, социалис мүрысөө эмхидхэхэ, тэрэнэй нүлөө дээшэлүүлхэ дүршэлтэй танилсаба. «8 часай даабариие 7 часай туршада» гэһэн мүрысөөн ЛВРЗ-гэй, ноохо сэбэрлэн угаадаг фабрикын, мяха-консервын комбинадай хүдэлмэришэдэй дунда үргэнөөр дэлгэрээ. «Электромашина» заводой хүдэлмэришэд табан жэлэй түсэбые уридшалан дүүргэхэ гэжэ мүрысэнэ. Прибор бүтээлгын заводой нүхэр Красновой даадаг бригада СССР-эй 50 жэлэй ойн гүйсэһэн 1972 ондо туйлаһан эгээл ехэ бүтээсые ажалайнгаа нормо болгохо гэһэн үүсхэл гаргаа. Нарин сэмбын фабрикын мастер Б. Е. Овчинник гэгшын даадаг халаан эрхим шанартай продукци бүтээхэтээ хамта жэлэй даабариһаа гадуур 10 мянган метр сэмбэ бүд нэхэхэ, 70 килограмм түүхэй эд аламаха, ажалай бүтээсые 11,7 процентээр дээшэлүүлхэ уялга абаһан байна. Энэ үүсхэлыень мастерска 10 участогай коллектив дэмжээ.

«Электромашина» заводой мастер Ф. Г. Брянскиин даадаг участогай коллектив эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллана. Тэдэнэр урлан нарижуулгын дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ байгша оной социалис уялгануудаа дүүргээд, ерэхэ 1974 жэлэй түсэбөөр ажаллажа эхилээ.

— Манай аймагай предприятинуудай олонхи мастернууд социалис уялга тодорхойлхо, баталан абаха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Тиихэшье ёһотой. Коллективэй уялгаяа хэр дүүргэжэ байһанай түлөө тэдэнэр харюусана ха юм, — гэжэ партиин Кабанскын райкомой секретарь **Ю. Р. Дмитриев** тэмдэглээ. Үйлэдбэриие оньһожоруулха, ашаг үрыень һайжаруулха хэрэгтэ мастернуудай оруулжа байһан ехэ туһа нэмэри харуулһан баримтануудые тэрэ дурдаа. Тимлюйн асбоцементын зүйлнүүдэй заводой мастер Г. К. Каширихина, тэрэнэй даадаг халаанай хүдэлмэришэд шифер үйлэдбэрилхэ технологическа шэнэ лини бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэнэ, һайн шанартай продукци, үйлэдбэрилнэ. Түмэр замай дистанциин мастер Д. П. Козулин харууһалдаг участогайнгаа харгы ходо эрхим һайн байлгадаг, шэнэ техникэ нэбтэрүүлдэг.

«Гээгдэлдэ ороһон хүн хажуудамнай байха ёһогүй», «Ши бүхы юумэнэй түлөө харюусалгатайш» гэһэн уряатай, «Мэргэжэлээрээ эрхимлэгшэ» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө мүрысөөн зарим предприятинуудта дэлгэрээ. Мастернууд имэ үүсхэл дэмжэхэ, мүрысөөнэй дүрим зохёон баталха, үрэ дүнгүүдыень саг соонь гаргаха, бүгэдэндэ мэдээжэ болгохо талаар ехэ юумэ хэнэ. Тэдэнэр үүсхэл гаргахадань хүдэлмэришэдтэ туһалха, үүсхэлыень дэмжэхэһээ гадна, өөһэдөө эдэбхитэй үүсхэлшэд байха юм. Авиазаводой мастернууд Солдатов ба Рылин табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ мүрысөө дэлгэрүүлһэн байна. Тэдэнэй энэ үүсхэлые заводой бүхы мастерска участогууд дэмжэнхэй.

Локомотив-вагон заһабарилгын заводой дизельнэ цехэй мастер И. Ф. Молоканов участогаа «Ажалай эрхим журамай коллектив» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртүүлхэ үүсхэл гаргаа. Заводой хэдэн участогууд үүсхэлыень дэмжэһэн байна.

— Имэ мүрысөөн коллективтэмнай аша туһа үзүүлбэ. Манай участогай хүдэлмэришэд һайн журамтай юм. Харин мүрысөө үүсхээд байхадаа, уялгаа мэдэржэ, ниитын ба ажалай журам бүри наринаар сахина ха юм, — гэжэ нүхэр Молоканов хэлэбэ. Энэ участок социалис мүрысөөндэ һайн үрэ дүн харуулна. Завод соогоо 5 дахин, цехэй участогуудай дундаһаа 7 дахин түрүү һуури эзэлээ. Участогай хүдэлмэришэдэй 98,4 процентнь техническэ талаараа баримталагдаһан шэнэ нормын ёһоор ажаллана. Шэнэ техникэ нэбтэрүүлһэнэй, продукциин өөрынь үнэ сэн хямдаруулһанай ашаар 11 мянган 250 түхэригэй экономическа ашаг үрэ абтаа.

Олон мастернууд техническэ литература уншажа, өөһэдынгөө һалбариин түрүү дүй дүршэл шудална. Тиигэжэ техническэ дэбжэлтэ туйлаха, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ шухала асуудалнуудые шиидхэдэг болоо.

Мастернуудай даадаг участогууд хоорондоо мүрысэнэ. Имэ мүрысөөн хүдэлмэришэдые зүбөөр хүмүүжүүлхэ, ажалай коллективэй үүргэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэ удха шанартай. Мүн тиихэдэ мастернууд өөһэд хоорондоо мүрысэдэг болоо. «Заводой габьяата мастер», «Эрхим мастер - хүмүүжүүлэгшэ», «Алтан гарта мастер» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө мүрысөөн «Теплоприбор», «Электромашина» ЛВРЗ, авиационно, прибор бүтээлгын заводуудта, нарин сэмбын, ноохо сэбэрлэн угаадаг фабриканууд болон бусад зарим предприятинуудта дэлгэрээ. Хүндэтэ нэрэ зэргэдэ, хүртэхэ дүрим баталагданхай. Имэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн мастернууд салин хүлһэнэй 10—20 процент хүрэтэр нэмэлтэ түлбэри абадаг, материальна, моральна урмашуулгада хүртэнэ.

Эдэ бүгэдэ мүрысөөн үйлэдбэриин дунда шатын хүтэлбэрилэгшэдэй техническэ, юрэнхы бэлэдхэл дээшэлүүлхэ, ажалай эмхидхэл һайжаруулха хэрэгтэ зорюулагдана. Мүн мастернуудай үүргэ, харюусалга дээшэлүүлхэдэ ехэ удха шанартай.

— Ондоо предприяти, организацинуудай хүдэлмэриин дүй дүршэлтэй танилсахада ехэ һонин байба, — гэжэ локомотивно депогой мастер В. П. Сорокин хэлээ. — Бидэнэр судна бүтээлгын заводто, ноохо сэбэрлэн угаадаг фабрикада ошожо хараабди. Тэндэ һонирхомоор, халан абалсамаар юумэн бии. Харин социалис мүрысөө эмхидхэхэ, үрэ дүнгүүдые согсолхо талаар манай деподо бусад предприятинуудай халан абамаар һайн дүй дүршэл бии.

Локомотивна депогой хүдэлмэришэдэй социалис мүрысөөнэй үрэ дүн саг соогоо согсологдоно. Хүдэлмэришэн бүхэн өөрын социалис уялга абанхай. Эдэ уялганууд тусхай буланда, тусхай дэбтэрнүүд соо хадагалагдана. Һонирхоһон хүн бүхэн тэдэнтэй танилсаха аргатай. Уялгын дүүргэлтэ, ямар үрэ дүн туйлаһаниинь һара бүхэндэ дэбтэрнүүдтэ бэшэгдэнэ. Мүрысөөнэй дүн согсолхо бальна дүрим эндэ баталагданхай. Ямар хүдэлмэришэн, участок, цех хэнтэй мүрысэнэб гэжэ мэдэжэ болохо. Хүдэлмэришэд абаһан уялгаяа хэр дүүргэһэн, ямар дурадхал оруулһан тухайгаа дэбтэртээ өөрөө бэшэхэ эрхэтэй болоо. Тиигэжэ тэдэнэр ажалдаа өөһэдөө сэгнэлтэ үгэнэ ха юм.

ЮУН БИДЭНЭЙ ҺАНАА ЗОБООНОБ, АЖАЛАА ЯМАРААР ЭМХИДХЭБЭЛ, ҺАЙН БЭ?

Имэ асуудал зүблөөн дээрэ табигдаа, табигдахашье ёһотой байгаа.

Экономикын ашаг үрэ дээшэлүүлхын тула шэнэ техникэ, түрүү технологи нэбтэрүүлхэтэй хамта, цехүүдэй, участогуудай үйлэдбэри үргэлжэдэнь оньһожоруулха асуудал шиидхэхэ хэрэгтэй. Гол болон туһалбариин үйлэдбэри үргэлжэдэнь оньһожоруулһанай ашаар, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, продукциин шанар һайжаруулха, өөрынь үнэ сэн хямдаруулха арга хангагдаха байна. Эдэ бүгэдэ мастернуудай туһаламжаар, сэхэ хабаадалгаар бэелүүлэгдэхэ зорилго болоно. Тиимэһээ тэдэнэй мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхэ, ажалыень зүбөөр эмхидхэхэ хэрэгтэй.

— Эрдэм техникын хүгжэлтэ бидэнэй урда ехэ эрилтэ табина, — гэжэ авиазаводой мастернуудай соведэй түрүүлэгшэ И. С. Андрущкевич тэмдэглэбэ. Мүнөө үеын эрилтэдэ тааруулан ажалаа эмхидхэхын тула ехэ юумэ мэдэхэ, хододоо эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлжэ байха ёһотойбди. Харин ажалдамнай һаад ушаруулха зүйлнүүд яһала олон.

Энэ тэрэ деталь, материалаар участогаа хангахын тула мастернууд сагаа дэмы гээнэ. Имэ ушар бүхы шахуу предприятинуудта дайралдана. Материал, зэр зэбсэгээр хангалга мастерай уялга бэшэ. Мүн олон тоото документаци бэлдэхэ, ажалай наряад абаха, хааха гэхэ мэтэ ажал хэһээр байтар, үнэтэ саг дэмы һалашана. Имэ ушар зайсуулжа болохо гү? Болохо.

Ажалай газарые хэрэгтэй материал, детальнуудаар эртээнһээ хангаха гурим авиазаводто нэбтэрүүлэгдэжэ эхилээ. Уридшалан хэгдэһэн захилай ёһоор хэрэгтэй бүхы юумэн участогуудта асаргадана. Мүн техническэ документаци бэлдэхэ, тэдэниие үсөөрүүлхэ хэмжээн абтажа байна. Эдэ бүгэдэ хадаа мастернуудай ажал нилээд хүнгэдхэхэ юм. Тэдэнэр ехэ саг һалгадаг жэжэ бужа уялгаһаа сүлөөлэгдэжэ, ондоо шухала асуудалнуудые шиидхэхэ аргатай болохо.

Мастернуудай үүргэ, харюусалга дээшэлүүлхэ, тэдэнэй ажал зүбөөр эмхидхэхэ талаар ехэ юумэн заводто хэгдэнэ. Мастернуудай совет заводой хүтэлбэрилэгшэдэй туһаламжаар олон асуудал шиидхэдэг юм. Һара бүхэндэ тусхай үдэр үнгэргэгдэжэ, мастернууд дүй дүршэлөө халан абалсана. Тэдэнэртэ тусхай хубсаһан, тэмдэг үгтэнхэй. Мастернуудай 60 гаран процентнь салин хүлһэнэй 10—20 процентын нэмэлтэ түлбэри абана, гэр байраар түрүүшын ээлжээндэ хангагдадаг болоо.

Заводой дирекциин тусхай захиралта мастернуудай экономическа һуралсал эмхидхэхые хараалһан байна. Тиигэжэ үйлэдбэриин экономико хүтэлбэрилгын эшэ үндэһэ шудалха кружокто бүхы шахуу мастернууд һуралсажа гараа. Тэдэнэр мүнөө өөһэдынгөө участогуудай хүдэлмэришэдтэ экономико заадаг болоо.

Республикымнай модо бэлэдхэлэй, модо болбосоруулгын предприятинууд техническэ талаараа шэнээр зэбсэгжүүлэгдэжэ байна. Эндэ автомат шахуу 44 лини тодхогдоо, модо ашаха, буулгаха хүсэ ехэтэй кранууд хэрэглэгдэнэ. Модо бэлэдхэлэй, болбосоруулгын шэнэ технологи нэбтэрүүлэгдээ. Шэнэ түхеэрэлгэ бүтээсэтэйгээр хүдэлгэжэ шадаха бэлэдхэлтэй мастернууд, модошод хэрэгтэй гээшэ. Зүблөөн дээрэ үгэ хэлэһэн Хандагатайн леспромхозой мастер П. В. Давыдова ой модоной промышленностьдо болоһон хубилалтануудые тэмдэглэхэ зуураа, мастернуудай үүргэ тухай тогтон хэлээ.

Леспромхоздо 35 мастер ажаллана. Тэдэнэй олонхинь өөрынгөө уялга һайнаар дүүргэдэг. Мастернуудай хабаададаггүй, шиидхэлсэдэггүй асуудал үгы. Технологическа зомгооһо үйлэдбэрилхэ хоёрдохи ээлжэ тодхохо, арболит плитэ үйлэдбэрилхэ цех бариха, модоной набша намаа, һалаа отолхо ажал оньһожоруулха талаар ехэ хүдэлмэри леспромхоздо хэгдэнэ. Тэрээндэ мастернууд хабаадалсадаг. Шэнэ түхеэрэлгэ, цехые һайнаар ашаглаха, ехэ продукци үйлэдбэрилхэ хэрэгтэ мастернууд хубитаяа саашадаашье оруулха юм гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

— Минии даадаг участогта 41 хүдэлмэришэн ажаллана, тэдэнэй 36-ниинь коммунис ажалай ударнигууд, — гэжэ прибор бүтээлгын заводой ахалагша мастер А. М. Садовский хөөрэбэ. Бүтээһэн продукциингаа 99,7 процентые ажаглалтагүйгөөр, гэдэргэнь бусаалтагүйгөөр техническэ хиналтын таһагта тушаанабди.

Манай мэдэлдэ орёо техникэ үгтэнхэй. Тэрэнээ зүбөөр, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхын тула мэргэжэл шадабари, тусхай бэлэдхэл хэрэгтэй. Хүдэлмэришэд олон асуудалтайгаар, дурадхалтайгаар мастертаа хандадаг. Зүб заабари үгэхын, асуудалдань харюусахын, дурадхалынь дэмжэхын тула мастер ехэ юумэ мэдэхэ, һайн бэлэдхэлтэй байха ёһотой. Тиимэһээ мастернуудай саг үргэлжын һуралсал эмхидхэхэ ехэ шухала гэжэ нүхэр Садовский тэмдэглээ. Мүн мастернуудай ажалладаг газар һайнаар түбхинэнхэй, түхеэрэгдэнхэй байха ёһотой гэбэ.

Мастернуудай зүблөө уулзалгануудые хирэ хирэ дүршэлөөрөө хубаалдажа болоод лэ үнгэргэжэ, дүй байбал һайн һэн гэжэ үгэ хэлэһэн нүхэд тэмдэглээ. Мастернуудай соведэй үүргэ дээшэлүүлхэ, шухала асуудалнуудые шиидхэхэ тухай һанамжанууд хэлэгдээ. Социалис мүрысөө эмхидхэхэ гү, али хүдэлмэришэдые хүмүүжүүлхэ, мүн үйлэдбэриие эмхидхэн хүтэлбэрилхэ талаар һайн дүй дүршэл халан абалсаха гээ һаа, саг зуураар предприяти ошожо харахань бага. Адагынь нэгэ халаан соо түрүү мастертай сугтаа байлсажа, ажалтайнь танилсаа һаа, олон юумэ ойлгожо абаха аргатай байна гэжэ тэдэнэр тэмдэглээ.

Үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ гол шэглэл, арга замууд тухай мастернууд хэлсэһэн байна. Алмалта арьбалалтын түлөө тэмсэлдэ, ажалай сагые зүбөөр хэрэглэхэ, продукциин шанар һайжаруулха хэрэгтэ, коллективүүдэй хүсэ шадал элсүүлхэ хэрэгтэ тэдэнэй дүүргэхэ уялга тухай хөөрэлдөөн болоо.

Мастернууд зүбшэн хэлсэһэн асуудалаараа һанамжа дурадхалнуудые баталан абаа.

ТОО, БАРИМТАНУУД

* **Республикымнай промышленность, транспорт, хэлхээ холбооной предприятинуудта, профтехническэ һуралсалай училищинүүдтэ 3000 гаран мастернууд ажаллана.**
* **1798 мастер дээдэ ба тусхай дунда һургуулитай. Юрын дунда һургуулитай 1064 мастернуудай дундаһаа 300-гаадынь вуз болон техникумүүдтэ һуралсана.**
* **Эдэнэй 1100 гараниинь 40 наһаа гүйсөөгүй.**
* **Үйлэдбэриин эдэ командирнуудай мянгаадынь КПСС-эй гэшүүд. 300 гараниинь комсомолой гэшүүд.**
* **Түрүү хүдэлмэришэдэй дундаһаа жэл бүхэндэ мастернууд урган гарана. Харин үйлэдбэриеэ зүбөөр эмхидхэдэг, дүй дүршэлтэй мастернууд гол мэргэжэлтэд, цехүүд, предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд болгон дэбжүүлэгдэнэ. Ганса прибор бүтээлгын заводто хоёр жэлэй туршада залуу хүдэлмэришэдэй дундаһаа мастерай тушаалда 79 хүн дэбжүүлэгдээ.**

Республикымнай эрхим мастернуудай нэгэн Санжи Гармаев (баруун гарһаа) авиазаводойнгоо ажал тухай прибор бүтээлгын заводой мастер М. Камалов, Сэлэнгэ станциин мастер А. Порошин гэгшэдтэ хөөрэжэ байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ҺАНАМЖА, ДУРАДХАЛНУУД

Табан жэлэй түсэбые уридшалан дүүргэхэ хэрэгтэ хүдэлмэришэдэй хүсэ шадал, эдэбхи үүсхэл зорюулха гээшэ мастернуудай хүндэтэ уялга болоно.

Энэ жэлэй даабариие амжалтатайгаар дүүргэхээр, республикынгаа 50 жэлэй ойе ажалдаа амжалта түйлан угтахаар бүхы предприятинуудта эмхидхэхэ зорилго түрүүшын ээлжээндэ шиидхэгдэхэ ёһотой.

Мастернуудай мэргэжэл шадабариие дээшэлүүлхын, дүй дүршэлөө халан абалсахын тула хирэ хирэ болоод лэ уулзалга, экскурси үнгэргэхэ, тэдэниие адлирхуу һалбаритай предприятинуудта эльгээжэ байха.

Предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна, профсоюзай организацинууд мастернуудай үүргэ, харюусалга дээшэлүүлхэ асуудалда саг үргэлжын анхарал хандуулха, тэдэндэ туһаламжа хүргэхэ ёһотой болоно.

Мастернууд үйлэдбэриин экономико шудалха, хүдэлмэришэдэй дунда экономическа мэдэрэл тарааха уялгатай.

Хүдэлмэришэдые үйлэдбэриие эмхидхэн хүтэлбэрилгэдэ олоор хабаадуулха, тэдэнэй эдэбхи үүсхэл бадаруулан хүгжөөхэ хэрэгтэ бүхы аргаар нүлөөлхэ.

Мастернуудай ажал зүбөөр эмхидхэхэ, ажалай сагые дэмы гээхэ ушар усадхаха.

Үйлэдбэриин дунда шатын хүтэлбэрилэгшэдэй түрүү дүй дүршэл согсолжо, дэлгэрүүлжэ байхын тула мастернуудай республикын Совет байгуулха.

Мастернуудай дунда социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ, «Мэргэжэлээрээ эрхимлэгшэ мастер» гэһэн нэрэ зэргэ мастернуудта олгохо дүрим баталан дэлгэрүүлхыень облпрофсоведтэ дурадхаха.

Июниин 17-до нютагай Соведүүдэй һунгалта

ПАРТИ БА АРАДАЙ ЭБДЭРШЭГҮЙ НЭГЭДЭЛ

СССР-эй Верховно Сөведэй Президиумэй секретарь нүхэр М. П. ГЕОРГАДЗЕТАЙ хөөрэлдөөн

Ажалшадай депутадуудай ютагай Соведүүдэй һунгалта- бэлдэлгэтэй дашарамдуу- ан. ТАСС-ай корреспондент ССР-эй Верховно Соведэй резидиумэй секретарь М. П. юргадзеда хандажа, һунгал- ын кампаниин ябаса тухай юрэжэ үгэхыень гуйһан бай- а.

— Ажалшадай депутадуу- ай нютагай Соведүүдэй һун- итанууд совет арадай ажа- йдалда политическэ тон шу- ала ушар байдал болодог эшэ, — гэжэ нүхэр М. П. юргадзе хэлэбэ. Манай орон- һунгалтын кампани үнинһөө йшо ёһо заншал болон до- одын ба гадаадын полити- ын шухала асуудалнуудые хы арад зомнай зүбшэн хэл- нэ, ажахын ба социально- льтурна байгуулалтын уудалнууд тушаа хөөрэлдэ- гэшэ.

Коммунис партиингаа хү- бэри доро манай ороной алшадай КПСС-эй XXIV ездын табиһан асари ехэ илгонуудые бодото дээрэнь жалтатайгаар бэелүүлжэ һан үедэ бүхы союзна ба гономито республиканuудта рэнэй засагай нютагай орга- удые һунгалга үнгэргэгдэ- нь. Завод, фабрика болон игануудта, колхоз болон хозуудта табан жэлэй идхэхы гурбадахи жэлэй эбые амжалтатайгаар дүүр- ын түлөө шанга тэмсэл яба- байна. Совет экономикые шадань хүгжөөхэ талаар жээ ябуулгануудые хараал- н КПСС-эй ЦК-гай декаб- ин (1972 он) Пленумэй идхэбэринүүдые совет хү- д нэгэн дуугаар һайшаажа, мышленна ба хүдөө ажа- н продукци, хүн зоной хэ- элмжын эд бараа ехээр ахын түлөө социалис мү- өө дэлгэрүүлнэ.

Шэнэ дайнай аюулые зай- лга, бүхы дэлхэй дээрэ ам- ан байдал хангалга хадаа ммунизм амжалтатайгаар уулгын найдамтай үндэһэ ри болоно. КПСС-эй ЦК- апрелиин (1973 оной) Пле- ой шиидхэбэринүүд манай ной хүн зоной дунда үргэ- р һайшаан дэмжэгдээ. Совет партиин ленинскэ гадаа- политикые халуунаар шаажа, эб найрамдал бэхи- лхэ хэрэгтэ Леонид Ильич жневэй хүбитаяа ехээр лһанине онсо тэмдэглэнэ. алан байдал хангаха та- КПСС-эй XXIV съездын ан программые бэелүүлхэ гтэ КПСС-эй ЦК-гай Ге- льна секретариин Герма- Федеративна Республика он ба Америкын Холбоо- Штадуудта албанай хэрэ- оёохоёо байһан ушар тон ла удха шанартай.

игэжэ, коммунизм бай- лха хэрэгтэ шэнэ амжал- уудай түйлагдажа байһан, хоорондын байдалай саа- а улам һайжаржа байһан үнгэргэгдэхэеэ байһан алтын энэ кампани оло- нитын политическэ эдэбхиие бүри дээшэлүүлхэ, Советскэ Союзай Коммунис партиие тойрон тэдэнэй бүри нягтаар жагсалгада туһална.

Һүүлэй үедэ Соведүүдэй ба тэдэнэй депутадуудай түлөөлэлгэ тухай хуулинууд ямараар хүгжөөгдөө гээшэб гэһэн асуудалда харюусаха зуураа, М. П. Георгадзе иигэжэ хэлэбэ: Советскэ Союзай Коммунис парти ажалшадай депутадуудай ажал ябуулгые һайжаруулгада, тэдэнэй эдэбхиие дээшэлүүлгэдэ, ажахын ба социально-культурна байгуулалтын асуудалнуудые шиидхэлгэдэ Соведүүдэй өөрынгөө эрхые хүсэд дүүрэнээр хэрэглэлгэдэ саг үргэлжын анхарал хандуулна. Хэнэйшье мэдэһээр, һүүлэй жэлнүүдтэ КПСС-эй Центральна Комитет районно, городской, сельскэ ба поселково Соведүүдэй хүдэлмэриие саашадань һайжаруулгада зорюулагдаһан хэдэ хэдэн тогтоолнуудые баталан абаһан байна. Эдэ шиидхэбэринүүдые үндэһэ болгон, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй абаһан указуудаар нютагай Соведүүдэй эрхэ нилээд үргэдхэгдөө. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй указуудай үндэһөөр бүхы союзна ба автономито республикануудта тусхай хуулинууд зохёогдон абтажа, коммунизм байгуулгын мүнөө үеын шатада Соведүүдэй ажал ябуулгын тодорхой асуудалнууд шиидхэгдэһэн байна.

Шэнэ хуулинууд нютагай засагай органуудта өөрынгөө түлөөлэлгые хүсэд дүүрэнээр хэрэглэхэ арга боломжо олгоо, соведүүд өөрынгөө мэдэлэй предприяти болон организацинуудай, хүн зоной байдал һуудалай ба социально-культурна ажаһуудалай эрилтэ хангалгые һайнаар хүтэлбэрилдэг болоо. Түсэб зохёохо, финансова, газар ашаглаха, бусад асуудалнуудые шиидхэлгэдэ тэдэнэй эдэбхи дээшэлэнхэй.

Нютагай Соведүүд байгаалиин баялигые ашагтай зүбөөр хэрэглэхэ ба хамгаалгын асуудалнуудые шиидхэлгэдэ горитойгоор нүлөөлнэ. Энээнтэй дашарамдуулан хэлэбэл, үнгэрһэн жэлэй сентябрь һарада СССР-эй Верховно Совет байгаали хамгаалгые саашадань һайжаруулха ба байгаалиин баялигуудые ашагтай зүбөөр хэрэглэхэ тухай асуудал хаража үзэһэн юм. Тэрээнһээ нэгэ бага урид газар ба уһан тухай хуули гаргалгын үндэһэнүүд абтаһан. Эдэ бүгэдэ оршон тойронхи байгаали хамгаалгын асуудалнуудта Совет гүрэнэй ямар ехэ анхарал хандуулдаг байһаниие гэршэлэн харуулна. Гүрэнэй засагай органууд байһан нютагай Соведүүд өөрынгөө мэдэлэй газар дээрэхи байгаалиин баялигуудые аршалан хамгаалхын түлөө дүүрэн харюусалгатай.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум арадай гэгээрэл тухай хуули гаргалгын үндэһэнүүдэй проектые манай олониитын дунда зүбшэн хэлсэхын тула хэблэлдэ тунхаглаха тушаа шиидхэбэри һаяхан абаа. Энэ шухала хэрэгээр Соведүүдтэ үргэн түлөөлэлгэ олгохо гэжэ энэ акт дотор хэлэгдэнэ.

Соведүүдэй ажал ябуулгые саашадань һайжаруулха, гүйсэдхэхы органуудай Соведүүдтэ тоосодог байха ёһо гуримые хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлхэ, депутадуудай нэрэ хүндэ, эдэбхи, һунгагшадай үмэнэ тэдэнэй харюусалгые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ СССР-эй Верховно Соведэй 1972 оной сентябрьда баталан абаһан СССР-эй ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй депутадууд тушаа дүрим тухай хуули онсо удха шанартай.

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүд соо шухала хэрэгтэй дээрэ заагдаһан энэ хуули арадай түлөөлэлгэтэй депутадай үүргые тайлбарилан харуулна. Һунгалтын округто депутадай ябуулха хүдэлмэри Соведэй ашаг үрэтэй ажал ябуулгын зайлашагүй эрхэ нүхэсэл, тэрэнэй хүн зонтой харилсаа холбоогоо бэхижүүлхэ арга хууляар хараалагдана. Соведэй депутат өөрынгөө һунгагшадтай, ажалшадай коллективүүдтэй саг үргэлжын холбоо барисаатай байжа, һунгагшадай захянуудые дүүргэхэ зорилгоор хүн зоной дунда эмхидхэлэй хүдэлмэридэ хабаадалсан, тэдэнэй захянуудые бодото дээрэнь дүүргэхые түйладаг. Нютагай Соведэй депутат өөрынгөө хүдэлмэри ба Соведэй хүдэлмэреэр һунгагшадай үмэнэ тоосохо уялгатай: 1972 ондо депутадуудай 98,8 процент һунгагшадайнгаа үмэнэ тоосоһон байна.

Депутадай дүрим тухай хуули гансахан Соведэй депутадуудай түлөөлэлгые тодорхойлно бэшэ, мүн гүрэнэй органуудай ба депутадууд тушаа тушаалта хүнүүдэй уялганuудые тодорхойлно гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Гүрэнэй органууд депутадай өөрынгөө ажал ябуулга бэелүүлгэдэ туһална, депутат бүхэнэй өөрынгөө түлөөлэлгые һаадгүйгөөр бэелүүлхэ хууляар тогтоогдоһон гуримые наринаар сахиха ёһотой.

Соведүүдэй депутадууд депутадай үнэмшэлгэ ба энгэртээ зүүхэ тэмдэгтэй байха гэжэ хуули хараална. Мүнөө нютагай Соведүүдэй депутадуудай энгэртээ зүүхэ тэмдэг ба үнэмшэлгэнүүд республиканuудта бии болгогдонхой. Эдэ зүйлнүүд июниин 17-до һунгагдаһан депутадуудта барюулагдаха байна.

Депутадуудай дүрим тухай хуули хүсэндөө байһан зарлалай нютагай Соведүүдэй депутадуудай хүдэлмэриие һайжаруулха хэрэгтэ ехэ нүлөө үзүүлээ. Һунгалтада һунгагдаһан депутадуудай хуулиар үгтэһэн эрхээ шадабари ехэтэйгээр хэрэглэжэ, даалгагдаһан уялгануудаа һайнаар дүүргэхэнь тон шухала. Энээнһээ нэн түрүүн Соведэй амжалтатай ажал ябуулга дулдыдаха бшуу.

Болохоёо байһан һунгалтада бэлдэлгэ хэр ябажа байнаб, һунгалтын комиссинууд ба нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомуудай үмэнэ мүнөө ямар зорилгонууд табигданхайб гэһэн асуудалда харюусаха зуураа, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь совет гүрэнэй түлөөлэлгэтэй бүхы органуудтал адли нютагай Соведүүдэй һунгалта бүгэдэ ниитын, нюуса һунгалтын демократическа ёһо гуримай үндэһөөр үнгэргэгдэхэ байна гэжэ М. П. Георгадзе хэлээ. Һунгалга үнгэргэхэ гурим союзна ба автономито республиканuудай конституцинуудаар, һунгалтанууд тухай дүримүүдээр тодорхойлогдодог гээшэ. Нютагай Соведүүдэй энэ һунгалтанууд бүхы республиканuудта июниин 17-ной воскресениин үдэр үнгэргэгдэхэнь. Бүхы орон доторнай 50 мянгаһаа дээшэ нютагай Соведүүд һунгагдаха. Эдэ Соведүүдэй һунгалта үнгэргэхын тула һунгалтын 2.193 мянган округ байгуулагдаа. Тиимэһээ эды шэнээн депутат засагай нютагай органуудта һунгагдаха байна.

Урда жэлнүүдэйхидэл мэтэ һунгалта үнгэргэлгэдэ ажалшадай олоороо, тэдэнэй сэхэ хабаадалгатайгаар һунгалтын кампани үнгэржэ байна. Мүнөө һунгалтын комиссинуудта ниитын организацинуудай, бүлгэмүүдэй ба ажалшадай коллективүүдэй 9 миллионһоо дээшэ түлөөлэгшэд хүдэлмэрилнэ. Хэдэн олон миллион совет хүнүүд агитатор, пропагандист, этигэмжэтэ нюур болон, һунгалтын кампанида эдэбхи ехэтэйгээр хабаадалсана.

Һунгалтын эхилхэһээ урид нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомуудай хүн зоной үмэнэ тоосоо хэхэ байһаниие тэмдэглэхэ шухала. Эдэ тоосоонуудай хэгдэһэн суглаануудта 47 миллион хүн хабаадалсаа гэхэ гү, али 3 һунгагшадай нэгэн хабаадалсаа.

Мүноо һунгуулиин округуудта депутадта кандидадуудые бүридхэлдэ абаха хүдэлмэри дүүрэнхэй. Бүридхэлдэ абтаһан нүхэд арад зонойнгоо дэмжэлгэдэ хүртэдэг, һунгагшадайнгаа үмэнэ хүндэтэй болоһон эрхим түрүү хүнүүд мүн. Тэдэнэй дунда совет арадай хамаг бүридэлэй түлөөлэгшэд бии, бүридхэлдэ абтаһан кандидадуудай 67,2 процент хүдэлмэришэд ба колхознигууд, үйлэдбэри дээрэ сэхэ ажаллажа байдаг хүнүүд. Депутадта кандидадаар предприяти, эмхи зургаануудай, организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд, арадай ажахын элдэб һалбариин мэргэжэлтэд, эрдэм наукын, соёл гэгээрэлэй ба элүүрые хамгаалгын хүдэлмэрилэгшэд, партийна, советскэ, профсоюзай, комсомолой хүдэлмэрилэгшэд, дээдэ ба тусхай дунда һургуулинуудай һурагшад, сэрэгэй албанай хүнүүд дэбжүүлэгдэнхэй. Бүридхэлдэ абтаһан кандидадуудай хахадынь шахуу эхэнэрнүүд. Кандидадуудай 28-һаа дээшэ процентнь гушаһаа залуу наһанай эрэшүүл.

Советскэ Союзай коммунис парти хэзээдэ мэтэ партийна бэшэ хүнүүдтэй нэгэдэжэ, һунгалтада хабаадана. Бүридхэлдэ абтаһан кандидадуудай дунда КПСС-эй гэшүүн ба гэшүүндэ кандидадууд 43,8 процент, партийнабэшэ хүнүүд 56,2 процент болоно. Миллионһоо дээшэ кандидадууд энэнэй урдахи зарлалай нютагай Соведүүдэй депутат байгаагүй. Энэ хадаа засагай органуудта хүдэлмэришэд, колхознигууд, интеллигенциин дундаһаа шэнэ хүнүүдые улам олоор хабаадуулдаг байһаниие гэршэлнэ.

Депутадта кандидадуудай дунда Эхэ ороноймнай бүхы үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэд бии. Советскэ Союзай социалис нацинуудай эбдэршэгүй нэгэдэлдэ түшэглэдэг СССР-эй арадуудай аха дүү хани нүхэсэл совет олонациональна гүрэнэй хүсэ шадалай үндэһэ һуури болоно бшуу.

Нютагай засагай органуудай үмэнэ ажал ябуулгын үргэн харгы нээгдэнхэй. Нютагай Соведүүдэй бүридэлдэ амжалтатайгаар хүдэлхые, коммунис парти ба совет гүрэнэй арад зонойнгоо урда табиһан асари ехэ зорилгонуудые шиидхэлгэдэ эдэбхи ехэтэйгээр хабаадалсахые депутадаар һунгагдаха нүхэдүүдтэ хүсэхэ дурам хүрэнэ.

Депутадта кандидадуудай һунгагшадтайгаа уулзалга үргэлжэлһөөр. Эдэ суглаанууд дээрэ ажалшад өөһэдынгөө ерээдүйн һунгамалнуудта захяа үгэнэ, нютагай засагай органуудай хүдэлмэриие саашадань шэнэдхэн һайжаруулха талаар дурадхалнуудые оруулна. Эдэ захяа ба дурадхалнуудынь анхаралда абтажа, Соведүүдэй хүдэлмэридэ бэелүүлэгдэхэнь тон шухала.

Һунгалтын эхилтэр оройдоо недели үлэбэ. Энэ үе соо һунгалтын комиссинууд ба нютагай Соведэй гүйсэдкомууд һунгалтада бэлэдхэлые сүм дүүргэхэ, һунгагша бүхэндэ һунгалтада хабаадаха арга олгохын тула хэрэгтэй хамаг юумэ хуу хэхэ ёһотой.

Бүхы союзна ба автономно республиканuудта ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй энэ һунгалтын эмхитэйгээр үнгэржэ, парти ба арад хоёрой эбдэршэгүй нэгэдэлэй, коммунизм байгуулгын агууехэ хэрэгтэ совет хүнүүдэй үнэн сэхэ байһанай шэнэ гэршэ болохо байһанда ямаршье һэжэг байхагүй.

(ТАСС).

Польшын хото, город бүхэндэ шахуу уласхоорондын хэблэл болон номой клубууд хүдэлжэ байдаг юм. Нэгэдэ- классай һурагшадһаа эхи- лээд, мэдээжэ эрдэмтэд хү- тэр энэ клубуудта ерэдэг байна. Зохидоор түхеэрэгдэ- һэн уншалгын залнууд соо уугаад, олон ороной шэнэ газетэ, журналнуудые унша- жада болоно. Политическэ болон уран һайханай номууд лагууд дээрэ табяатай бай- даг. Дуратай номоо эндэһээ худалдан абахада болохо. Совет номууд, журналнуу- дые поляк уншагшад дура- тайгаар худалдан абадаг, уншадаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: уласхоорондын хэблэл ба номой Варшавадахи клуб соо. Уншагшад совет хэблэлэй номуудые һонирхоно.

ЦАФ — ТАСС-ай фото.

ШҮЛЭГҮҮДЭЙ ШЭНЖЭЛЭЛ

НЮТАГАЙШ ШАРАЙ АЛИМ БЭ?

МАНАЙ РЕДАКЦИДА бэшэгүүд үдэр бүри олоор орожол байдаг. Республикымнай зүг бүхэнһөө бэшэжэ, нютагтань болоһон һониноо уншагшадта мэдүүлхые хүсэдэг гээшэ. Һайн статьянууд редакцида удаан хэбтэнгүй, газетэдэ саг болзортоо толилогдожол байдаг. Олонхи авторнууд ажалай баатарнуудые магтаһан очерк, зураглал бэшээд, маанадта эльгээнэ. Нилээд удаан хамта хүдэлжэ, абари зангаа дүтөөр танилсажа, ажал хэрэгээ һайса мэдэлсэхэ болоһон нүхэд тухайдаа сэдьхэлэй эгээ һайхан үгэнүүдые удхалан холбожо, үльгэр жэшээ болгон дурдахаһаа һайн лэ гээшэ.

Редакцида ерэһэн зарим бэшэгүүдые задалхада, шүлэг болон рассказууд һубарилдан гаража, уужам дэлгэр Буряад ороноймнай нютаг бүхэндэ дууша бэрхэ хүбүүд, басагадай олошоржо байһаниие гэршэлнэ. Шүлэг найруулгын маяг хэлбэритэй, өөрын дадалтай болоһон гэхэ гү, али түрүүшын туршалга хэжэ байһан авторнууд бии гээшэ. Шүлэгүүдээ заабол газетэдэ гаргуулха дуратайшуул али олон дайралдана. Энэньшье ойлгосотой. Зүгөөр бэшэгдэһэн шүлэг бүхэн ёһотой зохёол болодоггүй бшуу. Арайл гэжэ нэгэ шүлэг бэшэһэн болоод, редакцида яаруу түргэнөөр эльгээһэниинь дэмы гэжэ һанаштай. Эндэ нэгэ хэды зүбшэл үгэлтэй. Шүлэг бүхэнөө хэды дахин уншаха, заһаха хэрэгтэй. Ондоо авторнуудай шүлэгүүдтэй сасуулаад үзэхэдэ бүришье туһатай байха. Шүлэгөө нэн түрүүн багшадаа харуулаад, тэрэнэй ажаглалтые хадуужа абахада үлүү болохогүй.

Тиигээ болбол шүлэг зохёолгодо хайша хэрэгээр хандахаа болижо, энэ жанр тиимэ бэлээр дабагдадаггүй юм гэжэ ойлгохо бшуу. Урдаа саарһа дэлгээд, гуурһа барибал, шүлэг бурьялжа гараха гэжэ заримад һанадаг хаш. Энэ тад буруу гээшэ. Нэн түрүүн, юун тухай хайшан гэжэ бэшэхээ мэдэхэ гү, али темэеэ тон зүбөөр ойлгохо хэрэгтэй бшуу. Олонхи шүлэгүүдтэй танилсахада, эхилэн бэшэгшэдэй энэ шухала асуудалһаа хадуураад, хараһан юумэн тухайдаа шүлэглэн бэшэхые оролдоно.

Жэшээнь, Буряад ороноо магтаһан шүлэгүүд илангаяа олон. Хизаар нютагаа уянгалан магтахаһаа дэмбэрэлтэй юумэн үгы юм бэзэ. Мууень гэхэдэ, автор бүхэнэй «шүлэгүүд» уран найруулгын, маяг хэлбэриин талаар адлирхуу болошоно. Нютаг нютагайнгаа онсо һайхан талые онобшолон харуулжа шаданагүй. Гаршагуудыень һэлгэжэ табяа һаа, ямаршье нютагта таарахаар болоно. Зүгөөр Хэжэнгэ Захаамин хоёр онсо өөрын илгаатай, түхэл шарайтай юм бэзэ.

«Баян даа түрэл Буряад
Хэжэнгэм
Баглаа сэсэгээр бадарһан
тала дайдаараа.
Элбэг даа эдир наһанайм
Хэжэнгэм
Ирагуу һайхан хонгёо
дуугаараа»,— гэжэ

Хэжэнгэһээ Баярта Цыдыпов бэшэнэ. Оройдоо хооһон хашхараан болошоо, зүрхэ сэдьхэл дайрама нэгэшье зүйл эндэ үгы. Мэдүүлэлээ зохёожо шаданагүй, үгэнүүдынь һуурияа олоодүй. Тиимэһээ уншахада хүшэр, үгэ бүхэниинь хэлэндэ торосолдоно. Онсо өөрын түхэл шэнжэтэй, шэг шарайтай Хэжэнгэдэ хабаатай һонирхолтой зүйл зэргэсүүлгэ гэхэ мэтэ эндэ огто үгы.

«Буряад оромни» гэжэ шүлэгынь мүн баһа иимэ дутагдалтай.

**«Үргэн Сэлэнгэ, Үдын
Үндэр эрьедэ бодоһон,
Аглаг һайхан зүрхэмни
Улаан-Үдэ болонхойл»,**

—гэжэ Сэлэнгэһээ В. Будаев Буряад ороноо домоглон магтана. Авторай бэшэһые зорюута хубилгангүй хэрэглээбди. Улаан-Үдэ тухайдаа сэдьхэлэй эгээ гоё үгэнүүдые удхалан холбохоо һанаа юм ха. Теэд энэньшье бүтээгүйл даа. Юундэ? Үгэдөө хайша хэрэгээр хандана. Тушаалдаһан газартань запятой табихадань, мэдүүлэлэйнь удха баларташана. «Үндэр эрьедэ бодоһон аглаг һайхан зүрхэмни» гэжэ бэшэһэнэйнь удхые ойлгохоор бэшэ. Энээн тухайда автор бодожо үзөөгүй, шүлэгөө мүлин байжа заһаагүй, редакцида эльгээхые яараа. Табан бадагтай шүлэг соонь Буряад орондо хабаатай юумэн огто үгыл.

**«Аглаг Буряад
оронойнгоо
Алдарта табин жэлэй ойе
Анхаржа нютагаймнай
ажалшад
Амжалта түйлахаар
зэһэнхэй»,** —

гэжэ Хориһоо Ц-Х. Гомбодоржиева бэшэнэ. Буряад оронойнгоо табин жэлэй асари ехэ алхамуудаар омогорхон баясажа, уран хурса шүлэг бэшэхээ эрмэлзэһэниинь һайн гээшэ. Хэды тиигэбэшье дүрбэн бадагһаа бүридэһэн энэ шүлэгынь зохёол болоодүй, харин мохоо модохёор яриһан мэдүүлэл болошоол даа. Багсаахада, хайшан гэжэ бэшэхээ автор бодомжолоогүй ха. Үгэдөө хайша хэрэгээр хандажа, урда хойнонь оруулжа бэшэхэдэнь, мэдүүлэлэйнь удха тад буруу болошоно.

Орон нютагаа, тала дайдаяа магтаһан шүлэгүүд үнэхөөрөөшье олон. В. Романов, Б. Банзаракцаев (Улаан-Үдэ), Г. Гупсуева (Хэжэнгэ), В. Аюшеев (Хори), Б. Цыренов (Мухар-Шэбэр), Д. Рабсалова (Хурамхаан), Б. Тодорхоева (Хяагта). Ц. Бардуев (Улаан-Үдын аймаг) гэгшэдэй шүлэгүүдтэ тон иимэрхүү дутагдалнууд бии, тиимэһээ газетэдэ хэблэгдэхээр бэшэ байгаа.

Хонишодой ажал хэрэгые харуулһан шүлэгүүд мүн баһа дайралдана. Ажалай темые абаад, тэрэнээ шадахысаа зураглан бэшэхые оролдоһониинь һайн гээшэ. Хэнэйшье мэдэһээр, энэ темэ тон хүшэр, харюусалгатай аабза.

**«Түрэл эхэ нютагаа
түсэбөөрөө үлүүлэн
хүндэлыт даа.
Буряадайм нэмжээ
таладаа
Бууралхан сагаанине
үдхыт даа»,** —

гэжэ Ц. Лубсанова (Зэдэ) хонишон тухай домоглон бэшэнэ. Шүлэгынь табан бадагһаа бүридэнэ. Бадаг бүхэниинь тон иимэрхүүгээр зохёогдонхой. Сэхыень хэлэхэдэ, энэнь оройдоо шүлэг болоогүй, миил ахирханаар зохёогдоһон мэдүүлэл гээшэ. Хонишоной ажал хэрэгтэ оройдоо ямаршье хабаагүй. Хэрбээ хонишодто юроол табиха гээ һаа, уран хурсаар, зүрхэ сэдьхэлыень дайрахаар бэшэхэ хэрэгтэй ха юм. Тиихэдэ автор буряад үзэгэй дүрим огто мэдэхэгүй, мэдүүлэлээ алдуутайгаар зохёоно. Гадна В. Жаргалов (Загарай) хонишон тухай бэшэжэ байтараа сүсо тээшээ хадуураад, орон нютагаа, тала дайдаяа магтажа захална. Шүлэг найруулгын ёһо гурим мэдэхэгүй байһыень энэнь эли бодо харуулна.

Дайн дажарые эрид шууд шүүмжэлһэн, эзэрхэг түримхэйшүүлэй хомхой хобдог аашалгые элишэлһэн удхатай шүлэгүүдые Р. Цырендоржиев, С. Бадарханова (Хори), Г. Очирова (Зэдэ), Д. Дагбаева (Хэжэнгэ), Ч-Ц. Санжиев (Сэлэнгэ) гэгшэд эльгээгээ. Уран найруулгын, гол түлэб удхын талаар тэдэнь үшөө хилбархан, уран зохёолой хэмжээндэ хүрэхэнь нилээд үдышэг байна. Тиимэһээ газетэдэ хэблэгдэхэгүйнь мэдээжэ.

**«Хэды олон эдир хүбүүд
Холын дайдада амияа
табяаб!
Хэды олон сэбэр басагад
Хүбүүдээ хүлеэн
дуугайхан гажарааб!»** —

— гэжэ Г. Очирова бэшэнэ. «Дайнһаа бусаагүй нютагаархиндаа» гэжэ шүлэгынь унжагай, бадаг бүхэниинь бэе бэеэ дабтана. Нюдэндэ торосолдохо һонин мүр үгы, миил хооһон шашаан болохоо һанашана. Уйдхар шаналал, гажаралһаа ондоо юумэ автор оложо шадаагүйл.

Олонхи авторнууд шүлэгүүдээ редакциин хүдэлмэрилэгшэдтэ заһуулхые хүсэнэ. Энэ һанамжа буруу гэжэ һанаштай. Шүлэг гээшэмнай статья, корреспонденци бэшэ, харин уран зохёол ха юм. Түрүүшын мүрһөө гол һудалтай, өөрын шэглэлтэй байха ёһотой бшуу. Хэрбээ шүлэг бүхэниие заһаха, мүлихэ болоо һаа, эхилэн бэшэгшэд тэрэ шүлэгөө өөреэшье танихагүй, үшөө гомдожо ябахал. Тиимэһээ өөрын маяг хэлбэри, бэлиг шадабари яахын аргагүй хэрэгтэй ха юм.

Дээрэ хэлэгдэһэн ажаглалта, дурадхалнууд З. Цыбикова (Улаан-Үдэ), Д. Аюшеева (Улаан-Үдын аймаг), Т. Доржиев (Загарай), С. Дондокова (Зэдэ), Д. Цыдендамбаев (Хэжэнгэ), С. Нимаев (Захаамин), О. Бадмажапова (Зэдэ), Б-Д. Баторов (Улаан-Үдэ), Ц. Очиров (Галуута-Нуур), Г. Тулбуреева (Хяагта), Б. Лхасаранов (Хэжэнгэ), Р. Рабжуев (Агын округ) болон бусадта эрид сэхэ хабаатай.

Буряад зохёолшодойнгоо номуудые ханамжатайгаар уншаха, хэлэеэ баяжуулхые оролдохо хэрэгтэй.

М. ОСОДОЕВ.

Социалис оронуудаар

ХАНИ ЁҺОНОЙ ХАРИЛСАА ХОЛБООН

БЕРЛИН. (ТАСС). ГДР-эй мүнөөнэй хүдөө ажахы промышленна үйлэдбэриин элдэб шэнэ онол аргануудые үргэнөөр хэрэглэдэг болоһоороо шалгарна. Тиимэһээ хүдөө ажахын машинануудые бүтээн гаргалга республика дотор түргэнөөр хүгжэжэ байнхай. Энэ табан жэлэй хугасаа дотор ороной кооперативна ажахынууд олон тоото трактор, комбайн, автомобиль болон бусад техникээр хангагдаха юм. Хүдөө ажахын техникэ гадаадын оронуудта худалдалгын хэмжээн энэ үе соо мүн лэ ургаха.

Аха дүү социалис оронуудтай байгуулагдаһан харилсаа холбоон арадай ажахын эдэ зорилгонуудые шиидхэлгэдэ ехээр нүлөөлнэ. Жэшээлхэдэ, Советскэ Союзай, ГДР-эй конструкторнууд хамтадаа свёкло хуряаха комбайн ухаалан бүтээгээ. Иимэ машинануудые бүтээн гаргалсада Болгари хабаадалсаха юм. Хартаабхын машинануудые ГДР ЧССР хоёр хэдэн жэлэй туршада хамтын хүсөөр бүтээжэ байнхай. Хартаабха һуулгаха машинануудай ЧССР-тэ үйлэдбэрилэгдэхэдэнь ГДР-тэ хартаабха хуряалгын техникэ бүтээгдэнэ.

Гадаадын оронуудта ГДР-һээ хүдөө ажахын техникэ худалдалга һүүлэй арбаад жэлэй туршада, дүрбэ дахин нэмээ. Гол түлэб худалдан абагшадай тоодо Советскэ Союз ЧССР хоёр ороно. ГДР-тэ бүтээгдэн гаргагдаһан хүдөө ажахын машинанууд Польшо, Венгри, Румыни, Куба болон бусад оронуудта һайнаар сэгнэгдэдэг байна.

Хүдөө ажахын машинануудые гадаадын оронуудта худалдахынгаа хажуугаар, бусад оронуудһаа, илангаяа СЭВ-эй гэшүүдһээ худалдан абана. Жэшээлхэдэ, промышленна үйлэдбэридэ хэрэглэгдэхэһээ гадна, поли дээрэхи хүдэлмэри хэхэдэ шухала, ехэ хүсэтэй 3 мянган тракторые СССР 1971 ондо ГДР-тэ худалдаһан байгаа.

ТҮСЭБ ДҮҮРГЭГДЭЭ

ГАВАНА. (ТАСС). Гавана провинцидахи «Аврам Линкольн» гэжэ заводой коллектив саахарай тростник шанаржуулха хүдэлмэреэ һүүлшын болгожо дүүргэбэ, — гэжэ ТАСС-ай корреспондент Ю. Романцов дамжуулна. Ороной ажалай баатар Хосе Рамон Эрнандес Гавана провинциин эрхим мачетерын нэрэ зэргэдэ хүртөө. Хуряалгын (сафрын) үедэ үдэрэй 20 тонно тростник хуряадаг байбал, энэнь нормоһоо 6 дахин ехэ юм.

Кубын саахарай промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд 5 миллион тонно саахар ургуулжа абаһан тухайдаа майн эхеэр мэдээсээ һэн. Эдэнь нёдондо жэлэй энэ үеынхиһоо нэгэ миллион хоёр зуу мянган тонноор ехэ болоно. Үшөө хэдэн зуугаад тонно саахар үйлэдбэрилэгдэхээр хүлеэгдэнэ.

ДРВ-гэй ХҮДӨӨ АЖАХЫЕ ОНЬҺОЖОРУУЛГА

ХАНОЙ. (ТАСС). Хүдөө ажахыгаа оньһожоруулга Демократическа Вьетнамые дайнай һүүлээр хүгжөөхэ гол зорилгонуудай нэгэн болонхой. ДРВ-дэ үйлэдбэрилэгдэдэг бүхы продуктнуудай ехэнхи хубиие хүдөө ажахын үгэһөөр байгаашье һаань, гараар бүтээгдэдэг ажал үшөөл ехэ зандаа. Хэнэйшье мэдэһээр, эндэ дайн ехэ һүйдхэл хэжэ, һэндарал ушаруулжа, хүдөө ажахын хүгжэлтые нилээд удааруулаа.

Мүнөө Хойто Вьетнамай полинууд дээрэ оньһон техникэ улам олошорно. Май һара соохи хуряалгын үеэр Ханойн хүдөө ажахын комитет город шадарай кооперативуудта электрическэ 650 веялкэ, молотилка үгэһэн байна. Ниислэл хотоёо эдеэ хоолой зүйлнүүдээр хангадаг эндэхи районой кооператив бүхэндэ дунда зэргээр хоёр машина бии. Эдэнэй хүсөөр зарим ажал оньһожоруулагдажа, нэмэлтэ хүсэн сүлөөржэ үгэһэн байна.

Механизмуудые нэбтэрүүлһэнэй ашаар Вьетиен районой кооператив 7 хоногой турша соо 100 гектар полиин барайгар хуряагаа. Энээнһээ урда тээ эды шэнээн газарай ургаса хуряахын тула ехэ саг гарадаг байһан.

ХОЙТО-МОРАВИИН МЕТАЛЛУРГНУУДТА —«ИЛАЛТАТА ФЕВРАЛИИН ОРДЕН»

ПРАГА. (ТАСС). Чехословакиин эгээн дээдэ шагналнуудай нэгэн—«Илалтата февралиин орден» Фридек-Мистек хотын металлургическа заводой коллективтэ баяр ёһололой оршон байдалда барюулагдаба. 140 жэлэйнгээ ойе угтуулан, һүүлэй арбаад жэлдэ үйлэдбэриин үндэр бүтээсэ түйлаһанай түлөө энэ предприяти хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртөө.

Заводой металлургнууд гансахан нёдондо жэлэй хугасаа соо продукци үйлэдбэрилэн гаргалгаа таба шахуу процентээр нэмээгээ. Энэнь ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй ашаар түйлагдаа. 1971 онойхитой сасуулбал, 8 процентээр дээшэлээ.

Үндэр шагналда хүртэһэндөө баясаһан энэ заводой коллектив КПЧ-гэй ЦК-да баярай бэшэг эльгээхэдээ, КПЧ-гэй XIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө саашадаашье габшагайгаар ажаллахабди гэжэ найдуулба.

НОМГОН ДАЛАЙН НОГООН АРАЛНУУДААР...

3. СЭНХИР ХҮХЭ СИНГАПУР

ЗАМАЙ ТЭМДЭГЛЭЛ

Урагшаа экваторта дүтэлхэ бүримнай наранай шанха дээрэһээ шарахань улам шангадажа, тэнсэлгүй халуун болоно. Ойро зуурашье һаань, юумэнэй һүүдэртэ хорожо, бага ами абахаш. Бассейн соо орожо шунгахадашье хүнэй бэе һэрюусэнэгүй, далайн уһан 28—29 градус дулаан болошонхой байна ха юм.

Тропикодо наранай ором сасуу хаб харанхы боложо, тэнгэриин одо мүшэд бүри дүтэхэнэ байһан шэнги ялалзанад. Һүниндөө халуунинь бага зэргэ буураашье һаа, теплоходой каюта соо унтахын аргагүй бүгшэм зандаа. Хүнүүд эхэнхидээ газаа палуба дээгүүр унтари заһаад хэбтэхэ юм.

Сингапур аралда үбэл, зун илгаагүй халуун байдаг. Тэрэньшье гайхалгүй. Энэ орон экваторһаа ойрйдоол хэдэн алхын газарта гэхээр дүтэ байна бшуу. Пэгшэгэр үдхэн намаа набшаһатай айхабтар үндэр элдэб модонууд, гоёнсуу эхэнэрнүүдэй һэбюур шэнги һэрбэгэр, жэгтэй гоё набшаһатай пальманууд соогуур хоёр-гурба, таба-зургаан дабхар гэрнүүдэй оройнь арайл гэжэ харагдана. 15—20 дабхар үндэр гэрнүүд лэ үргэлжэ ногоон ой модоной дээгүүр тобойлдоно. Үйлсэ гудамжаарнь хуу ногоон сэсэрлиг, дээгүүрнь тэбхытэр, моро монсогор болотор заһаад ургуулһан элдэб ургамалтай клумба, газонууд.

Энэ город-гүрэн ойрйдоол 581,5 дүрбэлжэн километр газартай, тэндэнь 2 миллион үлүүтэй хүн зон ажаһуудаг юм. Бүхы газарайнгаа дүрбэлжэн километр бүхэндэ хүн зоноор эгээл олон гүрэнүүдэй нэгэн болоно. Эндэ диилэнхидээ хитад, харабтар шарайтай малай, индус яһатан ажаһуудаг.

Энэмнай Зүүн Урда Азиин эгээл томохон портнуудай нэгэн, эгээл хүлгөөтэй хүхинөөтэй наймаанай газар гэжэ үнинэй суутай. Жэл соо дэлхэйн элдэб гүрэнүүдэй наймаанай ашаа тээһэн 25 мянган пароход эндэ ерэдэг, ошодог байна. Гансахан манай СССР гүрэнһөө жэлдээ 500 пароход энэ портдо ородог. Энэдхэг, Тайланд, Малайзи гэхэ мэтэ оронуудһаа асарагдаһан каучук, барилгын үнэтэй модон, пальма модоной тоһон гэхэ мэтэ эндэһээ Америкэ, Европо, Япон хүрэтэр абяашагдана. Тэндэһээ промышленна эд бараан, машина техникэ асарагдажа, саашань Зүүн Урда Азиин бусад оронуудта тараагдадаг.

Түрүүшын үдэр городой түб газарнуудаар ябажа хараабди. Үйлсөөрнь мүнөөнэй гоё автомашинануудай таһалгаряагүй гүйлдэхын хажуугаар, багахан велосипед-тэргэ дээрэ хүнине һуулгаад шэрэһэн рикшэ — хүнүүд баһал үсөөн бэшэ харагдана.

Олон дабхар гоё гэрнүүд дээгүүр Англиин, Америкын, Баруун Германиин элдэб фирмэ, банкнуудай гаршаг нэрэнүүд аржылдана. Илангаяа һүүлэй жэлнүүдтэ Баруун Германиин баяшуул эндэ олон фабрика, заводуудые барюуланхай. Һаяшаг тэндэ нефтиин ехэхэн хэбтэшэ олдоод, тэрэниие ашаглан абахаар 35 миллиард доллар мүнгэ Сингапурта үгэхэбди гэһэн байна. Томо томо капиталай гүрэнүүдэй баримталдаг шэнэ түхэлэй колониальна политика гэдэг эндэ элитээр харагдана ха юм.

Бидэ гүрэнэй ботаническа саад, музейдэ орожо хараабди. 20 гектар хорёологдоһон газарта халуун оронуудта ургадаг элдэб янзын модод, сэсэг намаа, эгээл һайхан, хангалтама үнэртэй орхидей сэсэгүүдтэй аллей, паркнууд соогуур ябаабди. Эндэ таба мянган янзын шубуууд үнгэ бүриин абяагаар жэмбүүрдэнэд. Бишыхан шубуудһаа эхилээд, томо эму, ягаан фламенго, бүргэдшүү аад, оүри томо, мяхаша гриф, кондор шубууд байна. Мүн 4.600 элдэб янзын далайн, гол горходой загаһадые суглуулһан Ван Клиф гэдэг аквариум соо орожо хараабди. Удаань крокодилнуудые тэжээдэг фермэдэ хүрэгдөө. Бетоноор хэгдэһэн бассейнүүд соо дээрэ дээрэһээ дабхасаһан ехэ, багашье крокодилнууд уһан соо хэбтэнэ. «Таһалгануудта дүтэ ошожо болохогүй» гэһэн гаршагууд харагдана. Тэдэнэй адаалхай арзагар шүдэ харахадаа нээрээшье айхаар. Эдэ крокодилнуудые алаад, арһыень элдэжэ, эхэнэрнүүдэй бариха сүүмхэ, арһан бээлэй, эрэшүүлэй бүһэ гэхэ мэтые хэдэг цех эндэнь байна. Мяхыень тусгаар юумэндэ болбосоруулаад, эдеэ хоол болгодог юм ха.

Һүниин дэлгүүр гээшые хараабди. Нилээд ехэхэн газарта наймаашад эд бараагаа асфальт дээрэ адхаад лэ наймаалжа байна. Хүн бүхэн өөрынгөө бараа дурадхана, өөрынхеэрээ хашхаралдана. Шууяаниинь, зонойнь олон гээшэ аргагүй. Эдихэ юумэ шанажа, шаража, үнэр танар гутуулжа байһан зоншье олон.

Бүхы дээрээ Сингапурта юумэ наймаалхагүй хүн үгы гэхээр. Үйлсэнь хуу магазин, жэжэхэн лавканууд. Тэндэнь хүндэ хэрэгтэй юумэн бии хэбэртэй. Теэд хэн тэрэниисэнь худалдажа абадаг юм ааб гэжэ һонирхобол, гол түлэб ерүүл аяншалагшад. ондоо гүрэнүүдһээ ерэһэн пароходуудай морягууд лэ худалдажа абадаг юм ха. Харин тэндэхи, өөһэдынь зоной эдэ олон магазинуудһаа юумэ худалдан абажа байхань харагдахагүй юм. Эд бараа абахын тула мүнгэн хэрэгтэй. Сингапурта юрын хүдэлмэришэн үдэрэй 8 доллар салин абана. Энэнь Америкын нэгэ доллархоо бага үлүүтэйхэн. Тэрээгээрээ эдеэлхэ, гэр байрын түлөө түлэхэ хэрэгтэй. Гоё хубсаһа хунар, эд бараа абаха мүнгэн юу үлэхэб даа. Тиимэһээ эндэ үгытэйшүүл, баяшуул гээд абаһаар лэ илгардаг. Зөөритэй баян зониинь 2-3 автомашинатай, гоё гэртэй, баян хүн бүхэн 3-4 хүрэтэр һамгатай, гоёор хубсалһан ябаха юм.

Сингапурта залуушуул олон. Хүн зонойнь 60 процент 25-һаа доошо наһатай залуу зон. Ушарынь юуб гэхэдэ, ондоо оронуудһаа залуушуул ажал бэдэржэ нишэ олон ерэнэ бшуу. Эндэ үхибүүд зургаа наһатайһаа эхин һургуулида ороод, тэндээ 6 жэл һурана. Удаань дунда һургуули дүүргэтэрээ үшөө 6 жэл һурадаг. Тиигээд саашадаа шадалтайл айлай үхибүүд дээдэ һургуулида ородог юм ха.

Хойто үдэрынь гүрэнэй театрта орожо, хитад, малай, энэдхэг арадуудай түлөөлэгшэдэй хатар наада, дуу хүгжэм хараа, шагнаабди. Хорото могойнуудые номгоруулдаг хүнэй эди шэдние хараабди. Ямаршьеб хүгжэмэй инструментээр наадахадань, түхэреэн хайрсаг сооһоо кобра могой гараад, годилзохо юм. Зарим хүнүүдэй хүзүүндэ могойнуудаа үлгөөдшье үзэнэ.

«Эреэн гүрөөһэнэй шэдитэ эм» гэжэ парк соо нилээд һонирхолтой юумэнүүдые хараабди. Модото сэсэрлигүүд соо шабараар хэһэн хүнүүдэй, ан гүрөөлэй дүрсэнүүд, хитад зоной урдын үльгэр, түүхэ домогһоо абажа харуулһан элдэб үйлэ үзэгдэлнүүд харуулагданхай. Хүн наһа бараад, буянтай һаа, яажа бурханай орондо түрэхэб, нүгэл хээ һаа үхөөд, һүнэһэниинь яажа тамын зоболон үзэхэб гэжэ хуу шабараар хэһэн хүнүүдэй дүрсөөр зураглагданхай. Эрлэгэй элшэнэр ехэ нүгэл хэһэн хүнүүдэй гэдэһэ дотор һубин гаргажа, хэлыень, шэхыень таһар отолжо, шулуун тээрмэдэ хабшуулаад тээрмэдэжэ, бэеыень хүндэлэн хюрөөгөөр тайража, хурса асэ дээрэ һуулгажа, халуун дабирхай соо шанажашье байна. Эдэ бүгэдэнь ямар удхатайб гэхэдэ, хүн гээшэ мүнөө наһандаа бурханда зальбарха, бурхан тэнгэри, лама гэгээн, засаг түрэ, баяд ноёд ээдэй урдаһаа харша ябадал хэхэгүй гэһэн удхатай. Мүнөө эдихэ эдеэтэй, үмдэхэ хубсаһатайл һаа, ондоо юумэ бодохогүй гэһэн номнол энэ болоно гэжэ хүнэй ойлгохоор. Сингапурай зон диилэнхидээ буддын шажанда һүзэглэдэг байна. Гоёор бүтээһэн дасан, дуганууд олон. Мүн баһа эндэ мусульман, католик шажантаншье бии.

Далайн энэ арал дээрэ хүнэй эдихэ, ууха уһан тон хомор байха юм. Уһаяа хүршэ Малайзи, Индонези гүрэнһөө асардаг. Тиимэһээ дабһагүй уһатай ехэ сөөрэмөө нюдэнэй сэсэгы мэтэ наринаар харана, айхабтар сэбэр байлгана.

М. НАМЖИЛОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: дээрэнь —Сингапурай басагад хитад арадай хатар гүйсэдхэжэ байна. Доронь — манай туристнар индус яһатанай түлөөлэгшэдэй дунда.

АВТОРАП фото.

(Түгэсхэлынь хожом гараха).

(Үргэлжэлэл. Эхиниинь июниин 7, 10-най номернуудта.).

Уласхоорондын ШЭНЖЭЛЭЛ

СОВЕТ ХҮНДЭТЭ АЙЛШАНИИЕ США ХҮЛЕЭНЭ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр Америкын Холбоото Штадуудта ерэхеэ байһан шэнги, политическэ нэтэшье ушар хэрэг американ олониитые иимээр һонирхуулаагүй юм. Л. И. Брежневэй хани ёһоной уулзалга хэхэеэ ерэжэ, президент Р. Никсонтэй хөөрэлдэхэдэнь, уласхоорондын байдал саашадаа һайжарха, али алиндань ашатай туһатай харилсаа холбоон үргэдэхэ байха гэжэ американ ажалшад тоолоно.

США-гай Коммунис партиин үргэн ниитэ арадтаа хандаһан хандалга доторнь иигэжэ хэлэгдэнэ: «СССР-тэй эб найрамдалтайгаар, хани барисаатайгаар, харилсаа холбоотойгоор ажаһуухые американ арад хүсэнэ. Танай албанай хэрэгээр ерэлгэ манай оронуудай хоорондохи һайн харилсаа хүгжөөхэ замда түүхэтэ шата болложо, дэбжэлтын, эб найрамдалай, бүхы арадуудай ажана байдалай аша туһада харюусаха байха».

Совет-американ харилсаа саашадань һайжаруулхын түлөө американ олониитэ тэмсэхэдээ, манай үе сагта арадуудай амгалан тайбанаар ажаһууха хүсэлэнтэй, «хүйтэн дайнай» политикын бүрин һалажа байһые харуулна. «Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр США-да ерэхыень зүрхэ сэдьхэлээ хүдэлтэн хүлеэнэбди. Юундэб гэхэдэ, энэ Холбоото Штадуудта, мүн Советскэ Союзда туһа хүргэхэ байна».—гэжэ Чикагын промышленна ехэ компанинуудай нэгэдэлэй президент Уильям Джонсон мэдүүлээ. «КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин хани ёһоной уулзалга хэхэеэ США-да ерэлгэ уласхоорондын байдал бэхижүүлгэдэ нүлөөлхэ арга олгохо байха...» гэжэ вице-адмирал Д. Уэйнел журналистнуудтай хөөрэлдэхэдөө хэлэбэ. «КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй США-да ерэхеэ байһан ушарые минии нүхэд, би өөрөө һайшаанаб. Энэ ушар манай хоёр оронойхоорондохи харилсаа саашадань хүгжөөхэ этигэл найдабариин түүхэтэ хэрэг болохо байна»,—гэжэ американ элитэ мэдээжэ эрдэмтэ-биофизик С. Ливентэл тэмдэглэбэ. Олон зуугаад хүн иимэрхүү үгэнүүдые хэлэһэн байха юм.

Тиихэдэ, сэхыень хэлэхэдэ, сенатор-демократ Г. Джексон (Вашингтон штадһаа) шэнги хүнүүд, ажал ябуулагшад бии байһаар. Сэрэгэй ехэ монополинуудай ба пентагоной тала баригшадай аша туһа хаража, совет-американ харилсаа саашадань һайжаруулха замда али бүхы шалтагаанаар тойбо татана. Эдэмнай буу зэбсэг гаргалга ехэдхэхые, СССР-эй ба США-гай хоорондохи худалдаа наймаа үргэдхэхэгүйе оролдоно. Тиигэбэшье мүнөө үедэ эдэ ажал ябуулагшад ахир түлюур байдалтай болонхой.

Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр США-да ерэлгэ бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ түүхэтэ туһа нэмэри хэхэ гэжэ олонхи американецууд найдажа байһанаа мэдүүлнэ.

ДҮТЫН ЗҮҮН ЗҮГТЭ—АМГАЛАН БАЙДАЛ

Израилиин ээрхэг түримхэй ябуулгануудай али бүхы хойшолонгуудые усадхажа, бүмбэрсэг дэлхэйн энэ райондо бата бэхи эб найрамдал тогтоохын тула Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые Аюулгүйн Совет зүбшэлжэ байна. Египедэй үүсхэлээр тэрэ июниин 6-да зарлагдааһэн. Энэ асуудалые һайнаар шиидхэлгэ шухала удха шанартай байха гэжэ хэндэшье эли ааб даа. Вьетнамда амгалан байдал һэргээһэнэй һүүлээр уласхоорондын байдал заһаржа байна. «Хүйтэн дайнай» үлэгдэлнүүд усадхагдажа, уласхоорондын түгшүүрил һуларуулагдажа байнхай.

Тиимэһээ бүхы дэлхэйдэ аюул тохёолдуулжа байһан Дүтын Зүүн зүгтэхи түгшүүрилые һуларуулхаар саг ерээ гэжэ тэмдэглэлтэй.

1967 ондо, Израилиин ээрхэг түримхэй ябуулга үүдхэһэнһээ хойшо үнгэрһэн зургаан жэлэй турша соо Араб оронууд, эб найрамдалда дуратай гүрэнүүд энэ хёмороое гуримшуулхын тула нилээд ехэ хүсэлэл оролдолго гаргаһан байна. Тиигэбэшье Аюулгүйн Соведэй 1967 оной ноябриин 22-ой тогтоолые дүүргэхэеэ арсаһан Израилиин хархис хүсэнүүд энээндэ тойбо татана. Гэхэтэй хамта, Араб гүрэнүүдые айлган һүрдөөжэ, булимтаран эзэмдэһэн газар дээрээ түбхинэн һууринжахые оролдон, эндэхи шахардуу шанга байдалые Израилиин хүтэлбэрилэгшэд улам түгшүүрилтэй болгоно. Иимэ зорилготойгоор тэдэ хүршэнэртөө эсэргүү зэбсэгтэ хархис ябуулгануудаа үргэлжэлүүлһээр. Орон дотороо буу зэбсэг гаргалгаяа үргэдхэхэһөө гадна, харин гүрэнүүдһээ худалдажа абана. Булимтаран эзэмдэһэн газар дээрээ сэрэгэй шэнжэтэй һуурин тосхонуудые байгуулна. Мүнөө үдэр бүри Тель-Авив сэрэгэй гаргашануудта 4 миллион доллар гаргашална. Хүн зоной хүртэсэдэ абажа хараха болоо һаа, энэнь США-гайхида орходоо 2,5 дахинаар ехэ болоно.

ООН-ой Генеральна секретарь К. Вальдхаймай Аюулгүйн Соведэй энэ сесси дээрэ хэһэн элидхэлһээ харахада, Дүтын Зүүн зүгтэхи түгшүүрилэй унжагайржа байһанай түлөө Израилиин зонхилогшод бүрин харюусаха ёһотой. Дүтын Зүүн зүгтэхи шахардуу шанга байдалые һуларуулхын тула ООН-той харилсаа хэхэеэ Тель-Авивай зонхилогшод арсана. Тиин тэдэ хүршэ гүрэнүүдтээ эсэргүү ээрхэг түримхэй политикаяа үргэлжэлүүлжэ байһаар.

Үнэн зүб хэрэгэйнгээ түлөө араб арадуудай хэһэн тэмсэлые совет хүнүүд үргэнөөр дэмжэнэ. Египедэй Араб Республикын гадаадын хэрэгүүдэй министр Эз-Зайядай байгша оной май һарын һүүл багта СССР-тэ ерэхэдэнь хэгдэһэн хөөрэлдөөнүүдэй үедэ Советскэ Союз иимэ хараа бодолтой байһанаа элирхэйлэн мэдүүлээһэн. Израилиин ээрхэг түримхэй политика эрид буруушаан, Аюулгүйн Соведэй ба ООН-ой Генеральна Ассамблейн сессинүүдэй шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр Дүтын Зүүн зүгтэхи хёмороое гуримшуулха шухала гэжэ хоёр тала хөөрэлдөөнүүдэй үедэ тэмдэглэһэн байгаа. Булимтаран эзэмдэһэн араб газар дээрэһээ Израиль сэрэгүүдээ таргаад, палестин арадай хуулита эрхэ сахяа гээшэ һаань, Дүтын Зүүн зүгтэ бата бэхи эб найрамдал тогтоогдохо, амгалан байдал һэргээгдэхэ гээд тэдэ мэдүүлһэн байха юм.

Дэлхэйн энэ райондохи түгшүүрилтэ байдал туримшуулхын түлөө тэмсэл эдэбхитэйгээр ябуулгада Аюулгүйн Соведэй энэ сесси нэгэ шухала туһа болохо байна.

Э. БАСКАКОВ, А. КОЗЛОВ (ТАСС).

«Спортлотогой» июниин 10-да Симферополь хотодо үнгэргэгдэһэн тиражай дүнгүүд иимэ: 7 (биатлон), 15 (водно поло), 20 (байдарка ба каноэ), 30 (далбагата спорт), 36 (слалом), 39 (самбо).

(ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда КПСС-эй Центральна Комитедтэ Украинын ССР-эй комбайнернуудай ороной бүхы механизаторнуудта эльгээһэн бэшэг. «Тэжээлэй баазын нөөсэ» — В. Сыреновэй статья.

Хоёрдохи хуудаһанда «Ажал эмхидхэхэ шэнэ гуримууд» — Е. Горькова, Л. Кураш гэгшэдэй статья. «Загаһа нүүлгэгшэд» — Э. Екимовагай статья.

Гурбадахи хуудаһанда «Пионернүүдэй шэнэ байшан хэрэгтэй» — А. Плюшниковагай статья. «Хүдэлмэришэдые бэлдэдэг сургуулита» — Г. Ныхлеевэй статья.

Дүрбэдэхи хуудаһанда «Хаана һурахаяа ошохоб?»

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ харуулна:

19.00 — дамжуулгын программа. 19.05 — һурагшадта — «Зарница» — «манай эгээ дуратай наадан» гэһэн дамжуулга. 19.35 — телепрограмма (буряадаар). 19.50 — «Уласхоорондын шэнжэлэл». 20.10 — «Прогресс» — барилгашадта» гэһэн программа. 20.55. — «Буряадай ... мой хэблэл — республикынгаа ойдо». 21.10 — концерт. 21.50 — «Газар — манай баялиг» — гэһэн дамжуулга.

САГАЙ УЛАРИЛ

Республикадамнай ... нөөдэр үүлэтэйшэг байна. Урда аймагуудаар багахаар бороо ороход, бусад газарнуудаар бороо ... орохогүй. Зүүн тээһээ ... кундын 10—14 хүсэтэй ... һалхилха. Улаан-Үдэдэ ... ниндөө 6—8, үдэртөө 24—26 градус дулаан болохо.

Редакторай орлогшо **М. Н. НИМАЕВ.**

Манай адрес, телефонууд

г. Улан-Үдэ, ул. Ленина 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, отв. секретаря — 50-52, секретариат — 66-..., отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 68-58, культуры в школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО ХИЛЫН ГААНАҺАА

НЬЮ-ЙОРК

К. Вальдхаймай мэдүүлгэ

ТАСС

ООН-ой Генеральна секретарь Курт Вальдхайм хэблэлдэ мэдүүлгэ хэхэдээ, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр США-да ерэхеэ байһан ушарые һайшаанаб гэжэ тэмдэглэбэ. Энэнь арадуудай хоорондоо үгэеэ хүсэд ойлголсохо хэрэгые һайжаруулха гэжэ К. Вальдхайм найдажа байһанаа мэдүүлээ.

ООН-ой штаб-квартирада Л. И. Брежневтэй уулзажа хөөрэлдөө һаа, ехэ зол хубитайб гэжэ К. Вальдхайм тэмдэглэбэ.

ВАШИНГТОН

ХҮДЭЛМЭРИШЭД ҺАЙШААНА

ТАСС

Американ-совет харилсаанай һайжаржа байһыень США-гай автомобиль бүтээдэг хүдэлмэришэд һайшаана гэжэ автомобильна, аэро-замбуулинай промышленностиин, хүдөө ажахын машина бүтээлгын хүдэлмэришэдэй нэгэдэмэл профсоюзай түрүүлэгшэ Леонард Вудкок мэдүүлээ.

«Совет-американ харилсаа саашадань хүгжөөхэ һайн арга боломжонууд бии», — гэжэ 1.600 мянган ажалшаниие нэгэдүүлдэг профсоюзуудай ехэ эмхиин хүтэлбэрилэгшэ ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө хэлэбэ. «Хүйтэн дайнай» үлэгдэлнүүдэй усадхагдажа байһандань баяртайб. Хоёр ороной хоорондын харилсаанай саашадаа хүгжэхэ арга боломжо нилээд ехэ гэжэ тоолонob гээд американ профсоюзай ажал ябуулагша тэмдэглэбэ.

«США-гай ба Советскэ Союзай хоорондохи харилсаа холбооной үргэдэлгэ бүгэдэндэ ашатай туһатай» гэжэ найдажа байһанаа Вудкок мэдүүлээ.

СОФИ

„Интерспутник" гэжэ соведэй сесси

ТАСС

Замбуулинай алас холын харилсаа холбоо хэхэ уласхоорондын эмхиин — «Интерспутник» гэжэ соведэй хоёрдохи сесси Варнада болобо. Болгариин, Венгриин, ГДР-эй, Кубын, Монголой, Польшын, Румыниин, Советскэ Союзай, Чехословакиин түлөөлэгшэд тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадаа. Индиин түлөөлэгшэ ажаглагша боложо хабаадалсаһан байна.

Замбуулинай алас холын харилсаа холбоо хэхэ «Интерспутник» гэжэ соведэй программа бэелүүлхэ тухай эмхиин ажал ябуулгын зарим асуудалнууд сесси дээрэ зүбшэлэгдөө гээд БТА агентство дамжуулна.

ВАШИНГТОН

СССР-эй, США-гай харилсаа холбоон

ТАСС

СССР-эй гадаадын худалдаа наймаанай министрэй орлогшо В. С. Алхимов түрүүтэй совет правительственна делегациин эндэ үнгэргэһэн хөөрэлдөөнүүдэй үедэ химическэ үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилхэ талаар СССР-тэ хэгдэжэ байһан промышленна ехэ барилгада тодхогдон табигдаха машинануудые, түхеэрэлгэнүүдые, материалнуудые США-һаа худалдажа абаха удаан болзоройурьһаламжа Советскэ Союзда үгэхэ тухай США-гай экспортно-импортын банктай үгэеэ ойлголсобо.

Советскэ Союз аммиак, карбомит, хлористо кали США-да эльгээхэ байна. Хүдөө ажахыда хэрэглэгдэдэг фосфорно үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилхын тула суперфосфорно кислота США-һаа худалдажа абаха.

Парижда хөөрэлдөө хэбэ

ПАРИЖ. (ТАСС). Ле-Бурже гэдэг аэродромдо дүтэхэн «ТУ-144» гэжэ самолёдой усалталгада эроһон ушар байдал ба шалтагаануудые элирүүлэлсэхэ совет правительственна комиссиин толгойлогшо, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Л. В. Смирнов июниин 8-да Франциин зэбсэгтэ хүсэнүүдэй министр Р. Галлетэй уулзажа хөөрэлдөө.

ПАНАМА

ЭБ НАЙРАМДАЛДА ДУРАТАЙ ХҮСЭНҮҮДЭЙ КОНГРЕСС

ТАСС

Эб найрамдал ба оронуудай бэеэ дааһан байдал сахин хамгаалха талаар Түбэй Америкын оронуудай ба Мексикын нэгэдэхи конгресс Панамын ниислэл хотодо нээгдэбэ. Эндэхи оронуудһаа гадна, Аргентинэ, Бразили, Венесуэлэ, Гайана, Куба, Перу, Пуэрто-Рикэ, Чили тэрээндэ хабаадана. Латиин Америкын хэрэгүүдые эрхилхэ энэ эмхиин секретарь Альфредо Варела түрүүтэй Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй делегаци конгресстэ хабаадахаяа ерээ. Байгша ондо Аргентинын уран зохёолшо ба поэт, ниитын элитэ ехэ ажал ябуулагша Альфредо Варела «Арадуудай хоорондохи эб найрамдал бэхижүүлгын түлөө» Уласхоорондын Ленинскэ шангай лауреат болоо һэн.

Национальна бэеэ даа һан байдалай, колониализмда ба шэнэ түхэлэй колониализмда эсэргүү тэмсэлэй, эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даа һан байдалай түлөө тэмсэдэг Латиин Америкын, Азиин ба Африкын оронуудай арадуудтай һаналаа нэгэдэлгын асуудалнууд конгрессэй зүблэхэ зүйлдэ оруулагданхай. Байгша оной октябрь һарада Москвада зарлагдаха эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй бүхэдэлхэйн конгресстэ бэлэдхэл хэхэ асуудалнуудые делегадууд мүн лэ зүбшэн хэлсэхэ байна.

БРЮССЕЛЬ

Шухала, үнэтэ үүсхэл

ТАСС

Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй бүхэдэлхэйн конгресс энэ жэлэй намар Москвада зарлалга шухала, үнэтэ үүсхэл болоно гэжэ Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй президентскэ соведэй гэшүүн Изабелла Блюм ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлбэ.

Эб найрамдал тухай декредтэ Ленинэй 1917 ондо гараа табиһанһаа хойшо эб найрамдалай түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэһэн Советскэ Союзай ниислэл хотодо конгресс зарлахаар шиидхэһэниинь гайхамшаг байна гэжэ тэрэ хэлэбэ. Арадуудай хоорондоо үгэеэ хүсэд ойлголсохын, буу зэбсэг хороохын, гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаа холбоо һайжаруулхын тула дэлхэйн бүхы заха булангуудта эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэй.

Конгресс зарлаха гэһэн һанал бодолые эб найрамдалай тала баригшадай, эхэнэрнүүдэй, залуушуулай, профсоюзай эмхинүүдэй, политическэ ажал ябуулагшадай үргэнөөр дэмжэһэниинь дэмы бэшэ. Европодохи түгшүүрил һуларуулга, ниитын ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй холбоо барисаагаа һайжаруулга конгресс амжалтатайгаар үнгэргэлгэдэ нүлөөлхэ байна.

НЬЮ-ЙОРК

ХҮДЭЛМЭРИШЭДЭЙ ҺАНАЛ БОДОЛОЙ НЭГЭДЭЛ

ТАСС

Чикагадахи барилгашадай табан үдэрэй туршада хэһэн буһалгаан илалтаар дүүрэө. Салин хүлһэ, социальна тэдхэмжэ нэмээхэ тухай 15 мянган хүдэлмэришэн гэшүүдтэй профсоюзай эрилтыень ажалай договорой проектдэ оруулхые предприятиин ээдэй арсахадань барилгашад буһалгаа лһан байгаа.

Барилгашадай һанал нэгэтэй байһан дээрэһээнь, буһалгаан амжалтатайгаар дүүрэө. Профсоюзай эрилтэнүүдые дүүргэхэеэ компаниин захиргаанай арсабашье һаань, тус компаниин бусад барилганууд дээрэ хүдэлдэг 100 мянга гаран хүн ажалаа зогсооһон байна. Тиихэдэнь, компаниин ээд эрилтэнүүдыень хангаха баатай болобо.

НЬЮ-ЙОРК

Ээрхэг түримхэйшүүлэй амыень татаха

ТАСС

Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал тухай асуудалаар Аюулгүйн Совет гурбадахи заседанияа үнгэргэбэ.

Долоон ороной түлөөлэгшэд элидхэл тушаа үгэ хэлэһэн байна. Булимтаран эзэмдэһэн араб газар дээрээ харата ябуулгануудаа үргэлжэлүүлжэ байһан, Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин шиидхэбэрние тоонгүй аашалжа байһан Израилиин амыень татаха ябуулга хэхээр шиидэнги байһанаа эдэнэр мэдүүлнэ.

Урдахи заседани дээрэ Африкын оронуудай түлөөлэгшэд ОАЕ-гэй бэшэг Соведэй гэшүүдтэ барюулба. Булимтаран эзэмдэһэн газар дээрэһээ Израиль сэрэгүүдээ дары түргөөр гаргаха ёһотой гэһэн эрилтэтэй ОАЕ-гэй ассамблейн тогтоол тараагдаһан байгаа.

ПАРИЖ

Камбоджодохи байлдаанууд

ТАСС

Камбоджые сүлөөлэлгын хүсэнүүд Пномпениин сэрэгүүдтэй үсэд шангаар тулалдаһанай һүүлээр, ниислэлһээ баруун- урдуур, 28-дахи километртэ байдаг 17-дохи номерой шоссе харгын участогуудай нэгые хиналтада абаба. Информационно агентствэнүүдэй мэдээсэһэнэй ёһоор, эндэхи патриодууд Компонгсом гэжэ далайн порт ба провинцин түб — Компонгспе тээшэ добтолно.

Ороной бусад районуудта — Пномпеньһээ урдуур ба зүүгээр, мүн Такео, Прейвэнге провинцинуудта байлдаануудай болложо үргэлжэлһөөр байһан тухай мэдээсэлнүүд ороно.

Американ авиаци патриодуудай хиналта доро байһан районуудые бомбодоно.

МАДРИД

ХАЛАН ОРОХО ХҮНИИЕ ТОМИЛБО

ТАСС

Генерал Франко өөрынгөө орлогшо адмирал Л. Кареоро Бланко гэгшые Испаниин правительствын түрүүлэгшын тушаалда тэрэниие халан ороходо хүн болгон июниин 8-да томилоо.

 ● Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР. Н-01479. Заказ № 0044